

BASF

The Chemical Company

**Seme rađa
profit**21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

Limagrain d.o.o.

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com

Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA

Godina II • Broj 10 • 22. februar 2013. • cena 40 dinara

**сремске
новине**

POLJOPRIVREDA

SAVETOVANJE

Foto: D. Čosić

**POKLON ČITAOCIMA:
ZAKON O PODSTICAJIMA
U POLJOPRIVREDI
I RURALNOM RAZVOJU**

U okviru priprema za nastupajuću prolećnu setvu, 19. februara u Skupštini Grada Sremske Mitrovice, stručnjaci Instituta za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada predstavili su sremskim poljoprivrednicima sortiment sorti i hibrida Instituta i dali dragocene preporuke.

Regionalno savetovanje, održano je po deseti put, organizovao je mr Đorđe Krstić, promoter Instituta za Srem.

U u okviru svog izlaganja pod nazivom "Zajedno sa Vama do re-

kordnih prinosa", prof. dr Miroslav Malešević, direktor novosadskog Instituta podsetio je sremske poljoprivrednike na profil ove renomirane naučne kuće, podsećajući da je ovo godina u kojoj Institut slavi 75 godina rada i postojanja, kao i to da su naučni i stručni radnici Instituta uvek na usluzi svim poljoprivrednicima radi ostvarivanja što boljih rezultata u njihovoj proizvodnji.

D. Č.
Strana 4.

U OVOM BROJU

INTERVJU
GORAN JEŠIĆ:**Da imamo
jake, bogate
poljoprivrednike**

Strane 2-3.

**ODRŽANI
12. DANI VINA
U RIVICI:
Sremačko vino,
vojvođanski brend**

Strana 9.

DESET GODINA KLUBA VINOGRADARA I VINARA "SVETI TRIFUN"

Članarinu plaćali u grožđu

Mada se broj članova banoštorskog kluba "Sveti Trifun" smanjio, njih sedamnaest danas poseduju pet do deset puta više čokoti nego 2003, imaju sedam registrovanih porodičnih vinarija. Kada se tome pridodaju i mali podrumi, jasno je zašto "mali Banoštor" na vinskoj karti Fruškogorskoj danas zauzima važno mesto.

Ipak, ostaje žal za zajedničkim podrumom, za čiju izgradnju su spremili i projekat, ali nije bilo dovoljno sredstava da se želja pretoči u stvarnost. Ako onda i nije bilo mogućnosti, danas pojedini vlasnici vinarija dosta ulažu u razvoj vinskog turizma, u tzv. etno i ruralni turizam. U tome im naruku idu nastojanja na nivou opštine, Mesne zajednice i drugih udruženja u selu, posebno onih ženskih. Uostalom, ovo malo podunavsko mesto se odavno pročulo po manifestaciji "Banoštorski dani grožđa", koja je jesenas održana po 16. put. O brojnim priznanjima za kvalitet vina da se i ne govori.

Strana 15.

SMS MALI OGLASI 064/1629-737

Od 11.2. do 14.2. 2013.

- Pad cene pšenice
- Pad cene kukuruza
- Pad cena žitarica i uljarica na svetskim berzama

Da imamo jake, bogate poljoprivrednike

- Moj glavni politički cilje jeste da vodoprivreda Vojvodine bude kao 1981. godine, a to znači da kanalska mreža bude u projektovanom stanju - Kada god država donosi administrativne mere pogledajte ko se s kim druži i shvatićete da su nekome uterani milioni u džep, a da su seljacima isterani milioni iz džepa. Što se ticalo ministara iz Beograda, oni su hteli da zabrane kompletan izvoz

Pokrajinski sekretar za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo Goran Ješić izjavio je za „Sremsku poljoprivredu“ da u slučaju pojave aflatoksina u kukuruzu država i ministarstvo poljoprivrede apsolutno nisu reagovali na adekvatan način.

- To je teško krivično delo od strane predsednika Vlade, ministra poljoprivrede i svih ostalih! Oni su doveli u problem čitavu naciju. Aflatoksini su kancerogeni organizmi od kojih će, konzumirajući ih, izvestan broj ljudi definitivno umreti za nekoliko godina. Umesto da su jasno utvrdili gde se nalazi zaraženi kukuruz, istretirali taj kukuruz i iskoristili ga za druge svrhe, očistili silose i pripremili ih za pšenicu, mi sad ne znamo koji je kukuruz sa aflatoksinima, a to je definitivno kancerogena materija pa će, za koju godinu, nekome reći da je umro od pušenja a ne od aflatoksina – kategoričan je Ješić.

Govoreći o našem agraru, u intervjuu za naš list Goran Ješić je naglasio da najpre treba postići dogovor o tome kakva nam poljoprivreda treba.

- Prvi odgovor na to pitanje jeste status državnog poljoprivrednog zemljišta: da li mi hoćemo da posredujemo kao Hrvati za prodaju tog zemljišta i da li hoćemo da vršimo restituciju tog zemljišta. Ja se zalažem da to zemljište ne sme da ide u restituciju i da ne sme da se privatizuje. To je kamen temeljac budućeg razvoja i osnovna šansa da mali poljoprivredni proizvođač, mlad čovek u Turiji ili u Stejanovcima ima šansu da sledeće godine izlicitira pet ili deset hektara i to mu je šansa za razvoj, a da se restitucija za zemljište obavi isto onako kako će se obavljati za nepokretnosti. To znači vaučerskom restitucijom, da se to ljudima plate, a ne naturalno vrati jer je vrlo komplikovano naturalno vratiti itd... navodi Ješić.

- Drugo je pitanje kako mi hoćemo da razvijamo poljoprivredu ako se dogovorimo da državno zemljište ostane tu gde jeste, gde treba da ostane. U tom slučaju, ovaj način na koji mi sada imamo ideju da razvijamo poljoprivredu pravljnjem novih kombinata je, po meni, vrlo pogrešan. I tu, po meni, negde postoji konenzus između DS i SNS. Ja verujem u poljoprivredu gde imamo jake poljoprivredne proizvođače, bogate poljoprivredne proizvođače, da mali postanu mali-srednji, da mali-srednji postanu

Goran Ješić

srednji, da srednji postanu veliki. I tu država mora da ima veliki uticaj u smislu kapitalne podrške, kapitalne infrastrukture u poljoprivredi. To znači da pomognemo njima kada se udružuju da naprave smešajne kapacitete, hladnjače, silose, u smislu mehanizacije, male prerađivačke kapacitete, u voćarstvu zaštitne mreže, sisteme za navodnjavanje, tifone, centar pivote... I druga stvar jeste ruralni razvoj. To znači da u svakom selu imamo školu vrtić, dobru električnu energiju, ambulantu i da imamo dobar javni prevoz da deca mogu da idu u srednju školu. To je već nešto što su kapitalne investicije u poljoprivredu. I to sve treba da pomogne privatnom poljoprivrednom proizvođaču. Još bolje ako on prepozna svoj interes, a to je svima zajednički interes, da se udruži sa nekoliko svojih prijatelja, komšija iz istog ili nekog drugog sela i naprave zadrugu. Država treba da se umeša na nekom drugom nivou gde mora da pomogne zato što nema dovoljno investicija u smislu da tamo gde postoji inicijativa pruži podršku prerađivačkoj industriji, pruži pomoć u brendiranju, prodaji na druga tržišta.

U koje oblasti će se ove godine uložiti najviše sredstava?

- U liberalnim ekonomijama i tržišno orijentisanim zemljama u poljoprivredi, pored stvaranja većeg profita, imate i drugi aspekt priče kojeg nema u drugim industrijama, a to je socijalno odgovorna politika. Poljoprivreda ima i tu socijalnu

komponentu. Treća komponenta je ekologija i održivi razvoj. Ovde to imate i zato u EU postoje ogromne subvencije ka poljoprivredi. Da je samo profit, oni bi pustili poljoprivredu da bude profitabilna, ali to prosto nije tako.

Mi smo odlučili da imamo te dve komponente: socijalnu komponentu u našem budžetu koja je relativno mala i ogromnu komponentu u vidu kapitalnih bespovratnih sredstava. Ne samo kroz ove kredite, već bespovratna sredstva koja će krenuti u februaru mesecu. Mi ćemo uložiti oko 100 miliona eura u vodoprivredu, jer smo 2010. godine imali situaciju da je oko 400.000 hektara bilo poplavljeno ili prevlažno u optimalnom vremenu za setvu kukuruza. Samim tim, prosečan prinos u Vojvodini je katastrofalno mali. Znači, oko milijardu dinara ćemo bespovratno uložiti u subvencionisanje sistema za navodnjavanje. Između 40 i 60 odsto će biti bespovratna sredstva od strane Sekretarijata. Ako kupite centar pivot za navodnjavanje, dođete kod nas i mi platimo 40 odsto, a za manje sisteme kao što su „kap po kap“ 60 odsto. Pri tome, intenzivno ulažemo u čišćenje kanalske mreže. Moj glavni politički cilje jeste da vodoprivreda Vojvodine bude kao 1981. godine, a to znači da kanalska mreža bude u projektovanom stanju, odnosno da kada imate višak vode ona bude izdrenirana u kanal, omogućujući kukuruzu da kapilarno razvije korenov sistem i dođe do vode koja se nalazi u dubljim slojevima, a ne da ostane sa plićim korenima i u julu i avgustu

od kukuruza nema ništa i slično... S druge strane, moramo da omogućimo navodnjavanje svuda gde imamo potencijal da navodnjavamo, naročito u Bačkoj i delu Banata. Ove godine ćemo oko 100.000 hektara staviti pod nove sisteme za navodnjavanje. Ako kažem da je u ovom trenutku registrovano oko 60.000 hektara takvih parcela, mi ćemo samo za godinu dana imati dvostruko više.

U koje konkretne projekte će se još usmeravati sredstva?

- Za Srem su veoma važne zaštitne mreže. Tu priznajemo 13.000 eura po hektaru za cenu zaštitnih mreža. Za cenu zaštitnih mreža 60 odsto bespovratno plaća Sekretarijat i mi ćemo ove godine pokriti 200 hektara. Toliko nije pokriveno ukupno do sada. Naš cilj je da podignemo i pokrijemo hiljadu hektara. Pri tome imate i bespovratna sredstva za sistem „kap po kap“ i za bušenje bunara. To je naročito interesantno za Srem, Frušskogorje, severnu Bačku i južni Banat gde postoji potencijal u voćarstvu.

Intenzivno podržavamo kapitalne investicije za izvoz voća. Dali smo podršku, a ljudi su sami osmislili prvu pravu kooperativu u Jasku i u Remeti. Mi želimo da u toj kooperativi, pored njihovih 570 hektara, imamo makar stotinu malih proizvođača koji imaju i do dva hektara. Oni sa dva hektara mogu dobro da žive

ako im mi pomognemo sa zaštitnim mrežama i sistemima kap po kap.

Radimo i veliki kapitalni projekat u Slankamenu i Jasku. U Slankamenu će započeti ove ili sledeće građevinske sezone, a u Jasku verovatno sledeće godine. Reč je o dovođenju sistema za navodnjavanje. U Slankamenu će se voda dovesti iz Dunava pa na Slankamenački breg da bi se 500 hektara pokrilo sistemom „kap po kap“. U Jasku se još radi studija odakle će voda doći. Za sada ćemo kao kratkoročnu meru podržavati bušenje bunara.

Pored toga, imamo za stočarstvu podršku za usvajanje svih mogućih sertifikata, od HASAP-a, HALAL, Global G.A.P. i drugih. Dajemo i bespovratna sredstva za uvoz vrhunskih grla, znači čiste genetike, naročito u govedarstvu, svinjarstvu, ovčarstvu, kozarstvu. Bukvalno subvencionišemo uvoz ovoga. Pored toga, dajemo i bespovratna sredstva za male privatne smeštajne i prerađivačke kapacitete...

Imamo i liniju koja podrazumeva ruralni razvoj i koja je ključna. Pre dva-tri meseca smo dali 150 miliona za projektnu dokumentaciju. Ove godine ćemo nastaviti s izradom projektne dokumentacije očekujući evropske pare, a s druge strane, radimo rekonstrukciju i izgradnju vodovodnih sistema na teritoriji cele Vojvodine. Tu imamo ogromnu količinu sredstava. Sa opštinama udružujemo sredstva za poljoprivredne službe i čišćenje kanalske

Goran Ješić u razgovoru sa našim urednikom

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović • **UREDNIK IZDANJA:** Dragan Čosić
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Zorica Garašanin-Stefanović, Dušan Poznanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Mišan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 064/16-29-737
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Biblioteka Matice srpske, Novi Sad
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

Za navodnjavanje 100 miliona evra

mreže. Idemo u selekcijske poslove u stočarstvu, podržavamo sve kapitalne projekte u smislu hladnjača, prerađivačkih kapaciteta u nekom procentu, nabavku mehanizacije takođe. Konkursi za ovo će tek biti objavljeni jer je budžet skoro dobio. To su kapitalne stvari koje finansiramo ove godine.

Kao predsednik opštine Indija digao glas protiv kamata na doprinose za odvodnjavanje. Kako na to sada gledate kao pokrajinski sekretar?

- Naknada za vode nije problem, već kamate koje guše. Ja sam pokušao da to ispravim i kroz Dinkićeve

vincije i bespovratna sredstva već 50 godina, a mi tek sada uvodimo.

GMO osvaja i naše područje. Ima li načina da se ovaj proces zaustavi?

- Jasno je da je GMO zabranjen u Srbiji, međutim njega ima u Srbiji, naročito soje i sojine sačme. Ulaskom u STO, gde moramo da uđemo, jer u tome nisu samo Avganistan, Irak i Iran, i gde nam je mesto, uslov je da ne postoji zabrana bilo kakve trgovine. Ali, to ne znači da, kada uđete u Svetsku trgovinsku organizaciju ne možete svojom zakonskom regulativom da sprečite postojanje GMO organizama na

Zabrana izvoza poljoprivrednih proizvoda uvek izazivaju polemike. ?

- Ma, nisu to neselektivne mere. Zar mislite da će država da zabrani izvoz zato što misli da će ostati pšenice i kukuruza? Za administrativnim merama i zabranama na tržištu posezite da biste uterali neke pare u džep. 2006. godine, ministar poljoprivrede je bio Sloba Milosavljević, a cena kukuruza je bila, ako se sećam, 18 dinara. On je zabranio izvoz, a kukuruz pao na šest. Znače ko je ove godine tražio zabranu? Oni koji su stvorili najveće prirodne obaveze. Velike kompanije su napulju stvorile prirodnu obavezu. Kad je kukuruza bilo malo i cena mu bila vrlo korektna, pokušali su da spreče izvoz, da ne ispoštuju svoje ugovore i kad bude bolja godina vrata to pod drugim okolnostima. Ne postoji nijedan razlog, naročito što kršite ugovore CEFTA i EU, da nešto administrativnim zabranama sprečavate. Ja sam lično sprečio da se donese zabrana izvoza kukuruza i pšenice. Onda su oni gurali zabranu industrijskog bilja što, kad sam stavio na papir, nisam siguran da je to nešto dobro za nas.

Prosto, kada god država donosi administrativne mere pogledajte ko se s kim druži i shvatite da su neke uterani milioni u džep, a da su seljacima isterani milioni iz džepa. Iz nekoliko razloga, ja sam insistirao da se nikako ne zabrani izvoz kukuruza i pšenice: suša je bila regionalna, Ukrajina je imala vrhunski prinos a to je na 800 kilometara odavde. Drugo, kad potrošite svoj kukuruz, dozvolite uvoz, spustite carine i prelevmane, pare uzme i država i izbalansira tržište. Treće, svaki mali seljak ima svoju pšenicu i svoj kukuruz. Mali seljak se ne bavi uljanom repicom, suncokretom, šećernom repom, već pšenicom i kukuruzom i ako njemu uskratite da taj rekordno mali prinos naplati po dobroj ceni, to nema nikakvog smisla. I to smo mi sprečili i onda smo „uglavili“ ovu meru da država otkupi 200.000 tona po 28 dinara. To se na kraju završilo na 150.000 tona. Ne znam zašto seljaci čute u vezi toga. Odluka Vlade je na 200 hiljada tona, oni su otkupili, čini mi se, samo 150 hiljada do skora.

Mi smo pokušali da spasemo katastrofalnu godinu za poljoprivredu, Inače, što se ticalo ministara iz Beograda, oni su hteli da zabrane kompletan izvoz. Cena kukuruza u tom obrtu bila bi 14-15 dinara. I ako veliki diktiraju kupovinu, oni sednu i kafani se dogovore o ceni. Oni imaju smeštajne kapacitete, istovare taj kukuruz kod sebe i posle prodaju po 18 ili 20 dinara. Nema u poljoprivredi administrativnih zabrana. Svako seljak mora imati mogućnost da izveze i zato mi hoćemo da damo pare da dobiju međunarodne standarde pa koliko je sposoban, toliko će da izvozi.

Živan Negovanović

Da li su kooperative ili zadruga spas za poljoprivredu?

- Svuda u svetu je tako, ali ne ove, ovakve zadruga i ovakav zadrugi savez. Te zadruga, a sada ne pričam o novim zadrugama poput „Slankamenke“, „Voćara“ i sličnim, država treba da uzme u svoje ruke, da ljude raspusti kući i da sa 55.000 hektara zemljišta koje se kontinuirano uzima, cepka svaki dan, uradi nešto korisno, s nekim planom, da ubaci u zadrugi fond i podstiče razvoj novih zadruga. Ovi su sada fiktivni zadrugari naše imovine. Ljudi upravljaju kooperacijama i ozbilj-

nim kombinatima koje nisu oni napravili, nisu udružili sredstva. Znači, to sve privatizovati, ubaciti u jedan fond i odatle podsticati zadrugarstvo. Kada se, na primer, u Miškovcima pojave seljaci koji hoće da rade, pomogneš im da naprave zadrugu. Ovo sada nema veze sa zadrugarstvom. Prave zadruga su ovo novo što se pojavljuje u Jasku, zadruga u Slankamenu gde su ljudi izvadili pare iz svog džepa da prave hladnjaču i čitav niz sličnih primera po Vojvodini – kaže Ješić.

zakon o otpisu kamate jer su zaboravili da pomenu naknade za vode, ne samo naše, već i srbijanske. Kamata je nešto što ubija lokalne samouprave, privredu, kompletno sve, a opet su zaboravili. Naknada za vode nije problem, već kamate koje guše. Problem je pošto je kamata bila 24 odsto i to je katastrofalno. Drugi problem je što se u vodoprivredi realno ništa nije radilo. Vi nešto plaćate, makar i dinar, hoćete nešto od toga da vidite, a ništa nije urađeno i to je bio problem.

Da li su opravdani strahovi od monopola?

- Mi imamo konkurentnu poljoprivredu. Kod nas je problem monopol, i to ne malo, monopol je mnogo veći problem. Najveći problem je što decenijama unazad nije bilo ovih kapitalnih investicija kao podrška poljoprivrednim proizvođačima. Pristojna cena poljoprivrednih proizvoda je napravila neke bogate seljake koji nisu tajkuni već su od zemlje napravili to što su napravili i ima ih pun Srem, puna Vojvodina. Ako država svojom regulativom smanji monopolizam, cenu inputa, tu subvencije nisu uopšte krucijalne. U Hrvatskoj su subvencije pokazale kako treba pogrešno davati subvencije. Visoka subvencija ubija konkurentnost poljoprivrede. Ali, ključno je da mi moramo da pomazemo našu poljoprivredu. I nemački i danski poljoprivrednik ima sub-

svojoj teritoriji. Na kraju, sad je veći problem, a to je i moj problem sa ovom Vladom Srbije, što ona dozvoljava da po rafovima u prodavnicama imate meso koje je hranjeno GMO sojinom sačmom iz uvoza, a nije obeleženo. Znači, vi možete legitimo da imate GMO na polici, ali ja ga neću kupiti, već ću kupiti neko koje nije hranjeno GMO hranom.

GMO je neprihvatljiv iz dva razloga: mi ne znamo šta će se ubudućnosti desiti sa GMO. To je nov proizvod. Ako vam kažem da se u viktorski doba u poljoprivredi počelo da se koristi meso brašno kao proteinska komponenta za ishranu stoke i da je trebalo 120 godina da se ustanovi da je to zoonoza koja izaziva encefalitis, bolest ludih krava, prenosiv na ljude. A mi imamo manje od 15 godina uspostavljene GMO organizme. Ne znamo šta se desiti, na primer, sa kukuruzom kome je osetljivi genom zadužen na otpornost ili neotpornost na totalni herbicid zamjenjen sa žabinićim genom. To su stvari koje čak i etički nisu prihvatljive, a u ekonomskom smislu, ne možete nikome prodati GMO kukuruz. Cena takvog hibrida je u startu dramatično skuplja, druga stvar je što taj kukuruz ne možete ostaviti na tavanu, doraditi ga pa sejete jer bi to bila krađa autorskog prava... Drugo, vi nemate veće prinose, imate samo manje troškove agrotehnike, i treće kad se ustanovi GMO cena mu je dramatično manja.

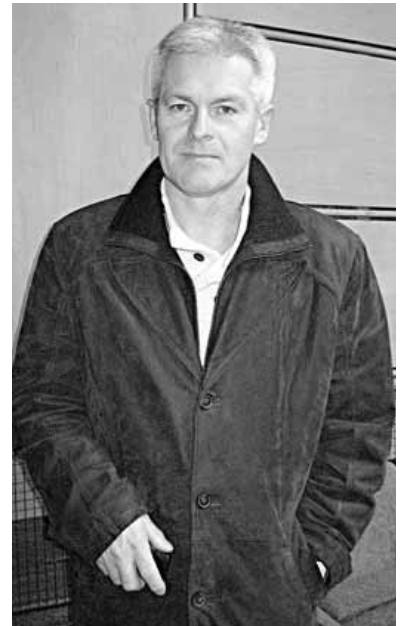
Sabor rekordera

Sabor takmičara zemljoradnika Srema, 39. po redu, održaće se danas, 22. februara u 10 časova u velikoj sali Skupštine grada Sremska Mitrovica. Kako se očekuje, saborovanju će, po tradiciji, prisustvovati i gosti iz republičkog ministarstva i pokrajinskog sekretarijata za poljoprivredu, Privredne komore Vojvodine, kao i predstavnici svih sremskih opština.

- U ovom ciklusu takmičenja učestvovalo je 340 rekordera iz svih krajeva Srema. Takmičenje se odvijalo u ratarskoj, povrtarskoj, voćarskoj-vinogradarskoj proizvodnji, proizvodnji duvana i stočarstvu. Očekujemo da će jedan od rezultata ovog takmičenja biti i produbljanje svesti svih planera politike da pođu od činjenice da su stanovnici sela eksperti kada je reč o njegovom razvoju, odnosno njihovom neophodnom uključivanju u kreiranje politike, kako bi se motivisali ne samo za priču kako selo treba da izgleda, već i da učestvuju u obnovi i razvoju sela. Neophodno je tragati za rešenjima, kojih ima, i to na nivou sela, opštine, okruga i pogotovo na nivou države, jer je selo „nacionalni i državni interes“ – navodi sekretar Takmičarske komisije Vladimir Vlaović.

Odbor za takmičenje zemljoradnika Srema Sremske privredne komore proglasio je najuspešnije takmičare u biljnoj i stočarskoj proizvodnji 2012. godine u okviru 39. sabora rekordera Srema u poljoprivrednoj proizvodnji.

Rekorderi (kg/ha) na površini do tri hektara su – pešnica: Žarko Radojčić, Voganj (ostvaren prinos 8.640 kg/ha); kukuruz: Dušan Popović, Voganj (7.907); šećerna repa: Nikola Krička, Čalma (79.221); suncokret: Duško Jovanović, Prhovo (5.000); soja: Duško Alčković, Putinci (3.184). Rekorderi (kg/ha) na površini preko tri hektara su – pešnica: Pavle Nenadović, Voganj (9.098 kg/ha); kukuruz: Siniša Kovačević, Golubinci (7.323); šećerna repa: Stevan Bajić, Sremska Mitrovica (75.610); suncokret: Mihal Domonji Lakatoš, Stara Pazova (4.790); soja: Goran Ljuštinić, Budanovci (2.876).

Mihal Domonji Lakatoš, jedan od rekordera u proizvodnji suncokreta

Rekorder u proizvodnji ječma je Goran Runjanin iz Kuzmina sa prinosom od 8.034 kg/ha, u proizvodnji ovsa Rada Pekić iz Golubina (prinos 3.620 kg/ha), u proizvodnji dinja Dragan Vukajlović iz Dobrinaca sa prinosom od 65.810 kg/ha, u proizvodnji lubenica rekorder je Slobodan Živanović iz Golubina sa prinosom od 91.500 kg/ha, u proizvodnji krompira Dragan Manojlović iz Dobrinaca sa prinosom od 39.340 kg/ha, proizvodnji paradajza Tihomir Bojanić, Čalma (58.260 kg/ha), proizvodnji duvana Danilo Gojić, Ljukovo (2.300 kg/ha), proizvodnji krušaka Dimitrije Zarić, Irig (16.000 kg/ha), proizvodnji bresaka Đorđe Marić, Irig (29.000 kg/ha).

Rekorder u proizvodnji mleka je Marko Milosavljević iz Novih Karlovaca sa proizvedenih 373.269 litara mleka, a rekorder u proizvodnji tovnih svinja je Milovan Ivanković iz sela Zasavica I sa proizvedenih 326.324 kilograma.

Ž. N.

Najveći robni proizvođači

Kultura	Proizvođač	Mesto	Kilograma
Pšenica	Pavle Nenadović	Voganj	1.241.496
Kukuruz	Darko Danilović	Kuzmin	530.004
Š. repa	Miodrag Lazić	Golubinci	29.175.300
Suncokret	Srdan Kovačević	Golubinci	99.498
Soja	Darko Danilović	Kuzmin	181.569

Zajedno sa Institutom do rekordnih prinosa

- Mi ćemo ponuditi kao i uvek potpunu saradnju poljoprivrednicima i kompletnu pomoć tokom celog vegetacionog perioda - rekao je prof. dr Miroslav Malešević, direktor NS Instituta

U okviru priprema za nastupajuću prolećnu setvu, 19. februara u Skupštini Grada Sremske Mitrovice, stručnjaci Instituta za ratarstvo i povrtarstvo iz Novog Sada predstavili su sremskim paorima sortiment sorti i hibrida Instituta i dali dragocene preporuke.

Regionalno savetovanje, održano je po deseti put, organizovao je mr Đorđe Krstić, promotor Instituta za Srem.

U okviru svog izlaganja pod nazivom "Zajedno sa Vama do rekordnih prinosa", prof. dr Miroslav Malešević, direktor novosadskog Instituta podsetio je sremske poljoprivrednike na profil ove renomirane naučne kuće, podsećajući da je ovo godina u kojoj Institut slavi 75 godina rada i postojanja, kao i to da su naučni i stručni radnici Instituta uvek na usluzi svim poljoprivrednicima radi ostvarivanja što boljih rezultata u njihovoj proizvodnji.

Prof. dr Miroslav Malešević

proizvodnji i reagovati tokom celog vegetacionog perioda.

Institut ove godine obeležava 75 godina postojanja i sigurno da ćemo dati sve od sebe da se pokažemo u najboljem izdanju - rekao je prof. dr Miroslav Malešević.

U okviru savetovanja svoja izlaganja su imali Dr Vladimir Miklič, rukovodilac Odeljenja za uljane kulture ("I prinos i kvalitet ulja naših hibrida"), dr Miloš Vidić, rukovodilac Odeljenja za soju ("Novim sortama do većeg prinosa"), dr Đura Karagić, rukovodilac Odeljenja za krmno bilje ("Više krmnog bilja na našim poljima") i prof. dr Đorđe Jocković, rukovodilac Odeljenja za kukuruz ("Deset tona po hektaru - realan cilj").

Semena suncokreta ima dovoljno

- Na nivou Srbije u prošloj godini ostvaren je prosečan prinos od skoro 2,7 tona, što je zaista odlično i među najboljim evropskim prinosima. Sve to govori da su agroekološki uslovi Srbije izuzetno povoljni za gajenje suncokreta i da ga treba više gajiti pogotovo kad se ima u vidu da imamo jako dobro razvijenu prerađivačku industriju.

Ono što takođe predstavljamo jesu i rezultati iz prošle godine gde

Učesnici savetovanja

Dr Vladimir Miklič

su naši hibridi i u Srbiji i u Rumuniji i svugde gde su se gajili pokazali zaista odlične rezultate, i ovi klasični, i ovi noviji. Dobili smo prvi put i prinose od preko 6 tona u ogledima što nismo nikad imali. To je apsolutni rekord sa novim hibridom NS Fantazija. Imali smo i jako uspešnu semensku proizvodnju tako da smo pripremili dovoljne količine semena.

Predstavljamo osam novih hibrida, nove genetike a od toga pet su klasičnih - NS Novak, NS Fantazija, NS Oskar, Gigant i Orfej i u grupi Clearfield hibrida otpornih na herbicide iz grupe imidazolinona pored Rimija PR tu su sada Pegaz i Maestro, dva potpuno nova hibrida. Najveća novina od svih jeste jedna sasvim nova tehnologija, otpornost na herbicide iz grupe sulfonil urea sa aktivnom materijom tribenuron metil. Zato sada preporučujemo preparat Ekspres 50 jer se možemo boriti i protiv takvih korova kao što je palamida. Mi smo jedina kompanija u svetu koja radi na obe ove tehnologije i već od ove sezone proizvođači mogu da probaju sve te novitete i da vide koje su to prednosti. Naravno, ništa nije GMO, sve je klasičan proces selekcije.

Imamo puno novina i očekujemo da će se ti novi hibridi potvrditi i u praksi već u ovoj sezoni.

Što se tiče agrotehničkih mera kada je suncokret u pitanju, to je poštovanje plodoreda, što uvek moramo da naglasimo, iako je to opšte poznato. Ne sme se suncokret nikada gajiti u nekom užem plodoredu od četiri-pet godina niti bar dve-tri godine iza soje ili uljane repice zbog bolesti, jer nikada ne znamo da li će se ponoviti 2005. godina, ili neće. A ako se poseje na vreme, negde u prvoj dekadi aprila u nekom sklopu koji je optimalan i da se da barem neka količina đubriva, jer kod nas se još uvek slabo đubri, onda ovi vrhunski prinosi zaista mogu da se realizuju.

Preporuke od naših hibrida za setvu su, pre svega, Duško, Sremac, Novosađanin, Bača, od ovih iz Clearfield grupe to je Rimi PR, a od novih hibrida izdvojiću NS Oskar, NS Fantazija i Gigant, koji je u sortnim ogledima Ministarstva pre dve-tri godine bio ubedljivo najbolji od sve konkurencije koja je tada bila prisutna. Semena ima dovoljno i ono je odlično jer smo imali odličnu sezonu iza nas - rekao je dr Vladimir Miklič, poželevši Sremscima dobar rod.

Kvalitetan sortiment soje

- Soja zadnjih nekoliko godina zauzima značajne površine i svrstala se u red vodećih ratarskih kultura u našoj zemlji, naročito u Vojvodini, gde se seje na oko 150.000 hektara, dok je u Srbiji to preko 160.000 hektara. Mislim da će i u predstojećoj setvi biti slično, mada je jesenas posejano nešto više pšenice. Prethodna godina je bila nepovoljna za soju, niski prinosi, najniži u ovih prvih 12 godina 21. veka, ali ipak mislim da su se ljudi navikli na soju i da ove godine neće biti velikih odstupanja u odnosu na prošlu. Lično mislim da se u Vojvodini ne može mnogo više povećavati površina pod sojom.

Institut je u mogućnosti da ponudi veoma raznovrstan i kvalitetan sortiment soje. Naš trenutno aktuelni sortiment je komponovan tako da su u njemu inkorporirane i one starije, klasične sorte, zatim sorte koje su u ekspanziji i sve više se šire, novije sorte i, čak, i najnovije sorte koje će se po prvi put naći na njivama naših poljoprivrednih proizvođača. Vama

Dr Miloš Vidić

je poznato da u našim agroekološkim uslovima to su uglavnom sorte prve, druge i nulte grupe zrenja. Od tih klasičnih sorti to su Sava, Balkan iz prve grupe zrenja, a u poslednje vreme širi se sorta Viktorija. Kod druge grupe zrenja imamo starije sorte Vojvodanka i Venera, ali novije sorte Trijumf i Rubin polako potiskuju ove starije i šire se sve više. U nultoj grupi zrenja imamo standardne sorte Valjevku i Galinu, ali od ove godine će po prvi put u proizvodnju ući na nešto manjim površinama jer su ograničene količine semena sorte NS Zenit. Jedna izvanredna sorta iz prve grupe zrenja će se takođe po prvi put naći ove godine u širokoj proizvodnji a to je NS Maximus koja je pokazala izvanredne rezultate u trogodišnjim ogledima na većem broju lokaliteta u Vojvodini.

Ne smemo zaboraviti ni vrlo rane sorte, koje se doduše malo seju kod nas, i to su uglavnom naše izvozne sorte koje prodajemo na severu Evrope. To su sorte kratke vegetacije koje se kod nas mogu gajiti u slučaju neke okasnele redovne setve zbog raznoraznih problema koji mogu u proleće nastupiti, ili se seju kao drugi usev, čak i posle pšenice, ali najčešće posle graška i ječma. To su sorte Fortuna, Merkur i najranostasnija sorta Favorit - rekao je dr Miloš Vidić.

D.Čosić

Seme iz Doradnog centra vrhunskog kvaliteta

U izjavi za "Sremsku poljoprivredu" direktor Malešević je rekao:

- Ovo je tradicionalni susret sa Sremscima u kojem mi danas predstavljamo naš program za proleće. Nadam se da će on biti i kvalitetniji i potpuniji u odnosu na prethodne godine tim pre što sva semena svih biljnih vrsta dolaze iz našeg Doradnog centra, koji smo toliko dugo čekali i koji sada daje seme vrhunskog kvaliteta. Mislim da ćemo i po sortimentu ponuditi jedan dobar izbor kod kukuruza, suncokreta, soje i kod drugih biljnih vrsta, ali i ponuditi konkurentne, najbolje hibride koje imamo i koji su se i u 2012. godini pokazali kao adaptabilni na ovako stresne uslove.

Takođe, cene sa kojima Institut nastupa za svoja semena prilagođene su datom trenutku ekonomske moći poljoprivrednih proizvođača. Mi ćemo ponuditi kao i uvek potpunu saradnju poljoprivrednicima i kompletnu pomoć tokom celog vegetacionog perioda. Sve ono što nastane kao eventualno problem naši stručnjaci će to rešavati. Pratićemo šta se događa u

REČ POLJOPRIVREDNIKA

Institut isprati celu našu proizvodnju

Na savetovanju smo razgovarali sa Đorđem Nenadovićem, farmerom iz Sremske Mitrovice.

U kojoj meri Vam u poljoprivrednoj proizvodnji pomaže ovo savetovanje Instituta?

- Puno nam znači jer uvek čujemo od naših stručnjaka nešto novo, daju nam savete kako, kad i šta da uradimo, koja semena da koristimo, a naše je da kažemo šta mi želimo da postignemo u našoj proizvodnji. Uglavnom mi izrazimo svoju želju, oni nam daju savete i rokove setve, izbora semena i drugo. Takođe, Institut prati našu celu proizvodnju. Konkret-

Đorđe Nenadović

no kod mene prate proizvodnju krmnog bilja i proizvodnju kukuruza, od izbora semena pa do berbe, košenja i silaže. Dakle, isprate kompletnu proizvodnju - kaže Nenadović.

Finansiranje poljoprivredne proizvodnje

Piše: **Branislav Gulan**

Finansiranje poljoprivredne proizvodnje predstavlja u ovom trenutku najznačajniji problem poljoprivredne politike, polazeći od činjenice da ni jedna ekonomska delatnost ne može imati valjane performanse ako pitanje njenog finansiranja nije adekvatno rešeno. U dosadašnjem periodu država se pokazala kao odlučujući faktor u kreiranju monetarno - kreditnih mera i bila je osnovni činilac u politici finansiranja srpske poljoprivrede.

U izgradnji, funkcionisanju i razvoju sistema finansiranja poljoprivrede u tržišnim uslovima, država bi trebalo da obezbedi: funkcionisanje integralnog tržišta na celom srpskom privrednom prostoru; razvojnu orijentaciju i koncept ekonomske politike u saglasnosti sa stanjem, ograničenjima i potencijalnim mogućnostima uključivanja Srbije u međunarodne privredne tokove; sprovođenje ekonomskih reformi i postizanje opšte stabilnosti tržišta i povećanje kupovne moći stanovništva; svojinsku i upravljačku transformaciju privrednih društava; razvoj i osposobljavanje poslovnih banaka, osiguravajućih društava i penzionih fondova kao institucionalnih, potencijalnih investitora preko kojih bi se objedinjavala sredstva i obavljalo finansiranje poljoprivrede. U investicionoj politici prioritet trebalo bi da imaju programi koji obezbeđuju ekonomičnu proizvodnju, rentabilnost i profit, kao i da ispunjavaju kriterijume u eliminisanju deficita, povećanju izvoza i oživljavanju sela. To su tri kriterijuma koji bi trebalo da budu osnova za određivanje prioriteta.

Pored sredstava iz budžeta Republike Srbije namenjenog poljoprivredi koji ima svoju ulogu u podsticanju proizvodnje, poljoprivreda bi trebalo da učestvuje u ukupnim proizvodnim investicijama najmanje sa 20 odsto. Uz postojeće, u poljoprivrednoj proizvodnji trebalo bi koristiti hipotekarne i lombardne kredite što bi, bez sumnje, povećalo

Pored sredstava iz budžeta Republike Srbije namenjenog poljoprivredi koji ima svoju ulogu u podsticanju proizvodnje, poljoprivreda bi trebalo da učestvuje u ukupnim proizvodnim investicijama najmanje sa 20 odsto - Zadruga se moraju osnivati na principu da, pored uloženog udela, obavezno da postoji obezbeđeno jemstvo čime se stvara veća sigurnost kod kreditiranja poljoprivrede

obim investicija i doprinelo bi većoj odgovornost za namensko korišćenje sredstava.

Zadruga se moraju osnivati na principu da, pored uloženog udela, obavezno da postoji obezbeđeno jemstvo čime se stvara veća sigurnost kod kreditiranja poljoprivrede.

Mere za obnovu reformisanog zadrugarstva

Organizovanjem savremene poljoprivredne proizvodnje, prerade i prometa u zadrugama i njihovim savezima značajno se doprinosi obezbeđenju prehrambene sigurnosti zemlje, jačanju robnih rezervi i većem izvozu poljoprivredno - prehrambenih proizvoda. U tom cilju neophodno je da se po hitnom postupku donese novi zakon o zadrugama, koji je u dužem periodu u formi nacрта.

U cilju veće efikasnosti u poslovanju zadruga i njihovih saveza u tržišnim uslovima privredivanja, pored racionalne organizovanosti zadruga, neophodna je veća podrška Vlade radi stvaranja stimulaturnih uslova za rad zadruga. Brži razvoj zadrugarstva razvojem i unapređenjem poljoprivredne proizvodnje i prerade u zadrugama i šire, zahteva donošenje adekvatnih mera poljoprivredne politike, od kojih su najvažnije:

- Polazeći od značaja finansiranja tekuće proizvodnje i investicija u poljoprivredi potrebno je da se u Republici dugoročno reši sistem finansiranja poljoprivrede u skladu sa specifičnostima ove delatnosti. Od posebne je važnosti obezbediti stalne i realne izvore sredstava za finansiranje tekuće poljoprivredne proizvodnje, kao i neophodna investiciona ulaganja u poljoprivrednu mehanizaciju i opremu za prerađivačke pogone, osnovno stado i dugogodišnje zasade.

- Merama poljoprivredne politike trebalo bi da se obezbedi da državni podsticaji budu usmeravani preko zadruga za sva registrovana i neregistrovana porodična gazdinstva

Osloboditi zadruga plaćanja PDV-a, za sve preuzete proizvode od zemljoradnika na čuvanje

koja ugovaraju proizvodnju i nabavku inputa preko zadruga.

- Preko nacionalne službe za zapošljavanje treba obezbediti sufinansiranje dela ličnog dohotka za sva lica zaposlena u zadrugama na poslovima sa posebnom odgovornošću, ili ceo iznos godišnjeg ličnog dohotka prilikom prvog zapošljavanja.

- Izmenama i dopunama Zakona o carinama omogućiti oslobađanje i plaćanje od carinskih dažbina na uvoz poljoprivredne mehanizacije i opreme, semena, sadnog materijala i priplodne stoke (koje se ne proizvode u zemlji) za potrebe zadrugara i zadruga.

- Poreskom politikom treba stimulisati razvoj zadrugarstva i poljoprivredne proizvodnje u brdsko-planinskim regionima. Pored postojećih poreskih olakšica, treba osloboditi zadruga poreza na dobit, ukoliko ga ulažu u svoj razvoj, a takođe potrebno je poreskim olakšicama stimulisati promene proizvodne strukture u skladu sa ekološkim, tržišnim i ekonomskim kriterijumima.

- Merama poreske politike potrebno je osloboditi zadruga plaćanja PDV-a, za sve preuzete proizvode od zemljoradnika na čuvanje, skladištenje ili preradu, do prodaje kupcu.

- Zadruga i njihovi savezi treba da budu oslobođeni plaćanja takse, prilikom osnivanja, kao i ugovora o osnivanju, a potrebno je ispitati mogućnosti oslobađanja takse pri registriranju pogonskih mašina i opreme, koja se koristi u primarnoj proizvodnji i preradi.

- Izmeniti i dopuniti Zakon o nasleđivanju ili doneti Zakon o nasleđivanju poljoprivrednog zemljišta i porodičnih gazdinstava. Osnovno načelo izmena i dopuna važećeg Zakona o nasleđivanju ili predloženog posebnog zakona je da poljoprivredno gazdinstvo, po pravilu, može naslediti samo jedan naslednik, jedno lice. Ako nijedan od naslednika ne bi ispunjavao propise ovim Zakonom, nasleđivanje bi se odložilo sve dok se ne nađe lice koje bi preuzelo to zemljište. Vlasnika neobrađenog poljoprivrednog zemljišta potrebno je oporezovati nekoliko puta više u odnosu na postojeću poresku tarifu.

Predlog subvencija i finansijskih podsticaja

Brže proizvodno i tehnološko prestrukturiranje poljoprivredne proizvodnje u pravcu veće tržišne orijentacije, racionalizacije, specijalizacije, povećanja produktivnosti i kvaliteta proizvodnje, ostvarivanja ekvivalentnih ekonomskih uslova poslovanja svih ekonomskih subjekata, međusobno i prema uslovima u drugim privrednim oblastima, obezbeđivanja stabilnog rasta i razvoja proizvodnje, snabdevanja domaćeg tržišta i izvoza, zahtevaju odgovarajuće instrumente direktne i indirektno - finansijske podrške proizvođača na jedinstvenim osnovama.

Nacionalnim programom poljoprivredne proizvodnje, na dugoročnoj osnovi, potrebno je definisati vrstu proizvodnje, njen obim, strukturu i kvalitet uvažavajući agroekološke i proizvodne potencijale na regionalnom nivou zavisno od veličine gazdinstva, kao i procenama o kretanju tražnje na domaćem i međunarodnom tržištu. Merama poljoprivredne politike bila bi obuhvaćena programom definisana proizvodnja uz selektivan i izdiferencirani pristup. U skladu sa Nacionalnim programom poljoprivredne proizvodnje, u prvoj godini primene zbog ograničenih mogućnosti, povećanja učešća agrarnog budžeta u nacionalnom budžetu, potrebno je odrediti prioritete u sistemu podsticaja poljoprivrede Srbije.

Kako poslednjih godina visina sredstava u agrarnom budžetu beleži tendenciju relativnog i apsolutnog smanjenja (učešće agrarnog budžeta u nacionalnom budžetu smanjeno je u periodu 2004 - 2012. godine sa 5,3 odsto na 2,2 odsto), predlaže se da u 2013. godini učešće agrarnog budžeta bude pet odsto ukupne vrednosti nacionalnog budžeta, a da u narednim godinama taj udeo dostigne 10 odsto.

Nastaviće se

(Autor je član Odbora za selo Srpske akademije nauka i umetnosti)

Omogućiti oslobađanje i plaćanje od carinskih dažbina na uvoz poljoprivredne mehanizacije

Stimulisati razvoj zadrugarstva i poljoprivredne proizvodnje u brdsko-planinskim regionima

Stanje nitrata i vlage u zemljištu, prihrana i nega strnih žita

Prof. dr Miroslav Malešević,
doc. dr Goran Jačimović,
dipl. inž. – master Vladimir Aćin,
prof. dr Branko Marinković,
prof. dr Jovan Crnobarac,
doc. dr Dragana Latković

Institut za ratarstvo i povrtarstvo,
Novi Sad

Univerzitet u Novom Sadu,
Poljoprivredni Fakultet

Među elementima mineralne ishrane azot ima najvažniju ulogu u povećanju prinosa strnih žita. Osnovni je element u građi aminokiselina i belančevina, ulazi u sastav nukleotida, amida, vitamina i hlorofila, te indirektno učestvuje i u procesima fotosinteze. Veoma značajno utiče i na usvajanje drugih elemenata mineralne ishrane. Usled veće količine N unetog pojedinačno ili u nepravilnom odnosu prema fosforu i kalijumu, dolazi do izmena u građi stabiljke koja postaje „nežna“ i poleže. **Pravilna ishrana azotom važna je u toku celog života biljke.** Usvajanje N kod strnih žita počinje već od faze dva lista (ukorenjavanje), a završava se u fazi formiranja ili u početku nalivanja zrna. Optimalne količine, blagovremena i izbalansirana N-ishrana posebno je važna u periodu formiranja klasa i diferencijaciji klasaka u klasu, dakle već u fazi bokorenja i vlatanja. Prekomerna upotreba N kod strnih žita izaziva izduživanje svih tkiva, pojačava bokorenje, produžava vegetaciju i slabi otpornost prema nepovoljnim biotičkim i abiotičkim činiocima. Suvišak N utiče i na veću potrošnju vode, što se u kasnijim fazama razvika, pri suvom vremenu, može negativno odraziti na prinos.

Dubrenje azotom u odnosu na fosfor i kalijum je specifično, pošto je mineralni - pristupačni oblik N za biljke iz zemljišta sa jedne strane podložan gubicima u vidu ispiranja (zbog svoje mobilnosti u zemljištu) i denitrifikaciji, a sa druge strane povećanju sadržaja usled mineralizacije organske materije zemljišta. Nitratni jon je preovlađujuća forma pristupačnog azota u zemljištu tipa černozem, a takođe i u većini drugih tipova zemljišta, jer se u aerobnim uslovima u zemljištu amonijačni jon brzo transformiše u nitratni. Za razliku od azota, pomeranje P i K u zemljištu pod uticajem padavina je beznačajno, jer se oba elementa vezuju za adsorptivni kompleks zemljišta.

Vreme primene N zavisi od količine koju treba uneti, agroekoloških uslova i sorte. U umereno-kontinentalnom klimatu, pri godišnjim količinama padavina od oko 600 mm, na normalnim tipovima zemljišta, deo N unosi u jesen pre osnovne obrade zemljišta. Ovako unet N se delimično

OGLED	DUBINA (cm)	% VLAGE	Količina NO ³ -N (kg/ha)	Suma NO ³ -N (kg/ha)
N-min na soji 10.10.2012.	0-30	19,13	20,79	78,87
	30-60	14,13	25,40	
	60-90	11,06	21,92	
	90-120	12,33	10,76	
I rok 05.10.2012.	0-30	18,51	19,30	93,48
	30-60	14,89	25,63	
	60-90	14,23	32,99	
	90-120	15,13	15,56	
III rok 24.10.2012.	0-30	18,09	53,97	132,80
	30-60	14,03	31,44	
	60-90	13,58	37,84	
	90-120	14,36	9,55	
V rok 21.11.2012.	0-30	18,18	52,70	155,52
	30-60	14,84	56,27	
	60-90	13,38	34,85	
	90-120	14,00	11,70	

koristi u toku jesenjeg dela vegetacije žita. Drugi deo N se unosi krajem zime, tokom februara i marta u vidu prihranjivanja, pri čemu unošenje N treba okončati do faze vlatanja. Postoje i mogućnosti prihranjivanja preko lista u fazi klasanja, pri čemu folijarna primena N daje bolje efekte u sušnim godinama, kada je efekat primenjenih čvrstih đubriva obično slabiji.

Osim azota unetog đubrivima (organskim i mineralnim), biljke se snabdeavaju azotom iz zemljišta, koji se nalazi u zoni korena kao rezerva i azotom ugrađenim u organsku materiju zemljišta, a koji će se mineralizovati tokom vegetacionog perioda. Za određivanje potreba biljaka za azotom u poslednjih 20-ak godina najčešće se koristi **metoda rezidualnog azota, tzv. N-min metoda.** Pomoću ovog postupka potrebna doza azota određuje se na osnovu količine mineralnog N u zemljištu pre setve odnosno osnovnog dubrenja, mineralizujuće sposobnosti zemljišta i potreba useva u toku vegetacije. Za primenu N-đubriva u našoj zemlji prihvaćen je u osnovi koncept N-min metode preuzet iz Nemačke (Wehrmann i Scharpf, 1979). Ranih 90-tih godina 20 veka u našoj zemlji N-min metoda je prihvaćena u **Sistemu kontrole plodnosti zemljišta i upotrebe đubriva** za referentnu metodu za primenu N-đubriva u biljnoj proizvodnji. Osnovu N-min metode prema Scharpf-u i Wehrmann-u čini određivanje: a) rezervi rezidualnog azota u profilu zemljišta u zoni rasprostiranja korenovog sistema rano u proleće (N_{rezid.}), b) mineralizujuće sposobnosti zemljišta u vegetacionom periodu gajenog useva, merene na ugaru, bez dubrenja (N_{min.}), c) usvojenog N biološkim prinosom (N_{b.}) i d) potreba gajenog useva za azotom (N_{u.}), koja se izračunava iz razlike ukupnih potreba useva za N umanjnih za zbir rezerve rezidualnog azota i mineralizuju-

će sposobnosti zemljišta. Na osnovu ovih elemenata, osnovna jednačina za potrebe N dubrenja po N-min metodi je: $N_d = N_u - (N_{rezid.} + N_{min.})$. Egzaktna primena N đubriva na osnovu njegovog sadržaja u zemljištu i potreba useva, tj. na osnovu lokalno modifikovane N-min metode i primenom brojnih korekcionih faktora, primenjuje se i u mnogim evropskim zemljama.

Smatra se da je **količina mineralnog azota** (uglavnom nitratnog - NO³-, ili zbir NH⁴⁺ + NO³-N) u zoni korenovog sistema određena predhodno gajenim usevima, primenom N đubriva za predhodne kulture, mineralizovanim azotom iz organske materije, načinom korišćenja žetvenih ostataka, vremenskim uslovima do momenta uzimanja uzoraka i dr. Dakle, količina mineralnog azota u datom momentu predstavlja sintezu dejstva svih tih faktora, i umesto da se meri učinak svakog od njih pojedinačno, određuje se posledica njihovog zajedničkog dejstva - rezerva rezidualnog azota.

Količina stvorenog rezidualnog azota u proleće je vrlo promenljiva, a zavisi od plodnosti zemljišta, količine zaoranih žetvenih ostataka i sadržaja organske materije u zemljištu, preduseva i njegovog prinosa i dubrenja azotom, osnovnog dubrenja i klimatskih faktora, što znači da je **specifična za svaku parcelu.** Ona takođe zavisi od tipa zemljišta, načina njegovog iskorišćavanja (sistema obrade), temperature, vlažnosti i sadržaja vode u zemljištu. Maksimalna mineralizacija u našim uslovima je krajem maja ili početkom juna, u zavisnosti od vremenskih uslova. Tokom leta, usled nedovoljne vlažnosti i visokih temperatura mikrobiološka aktivnost se smanjuje, da bi u septembru postigla drugi (niži) maksimum. Veliki uticaj rezidualnog azota na prinos uslovljava da količina N iz đubriva za postizanje maksimalnog prinosa bude lokalnog karaktera, odnosno da **na istoj parceli varira od godine do godine** u zavisnosti od klimatskih uslova. U planiranju visine prinosa i količina hraniva značajnu ulogu treba da imaju i **količine zimskih padavina i raspored N-min u zemljišnom profilu.**

STANJE NITRATA I VLAGE U ZEMLJIŠTU I PREPORUKE ZA 2013. GODINU

Ove godine prihranjivanje strnih žita (prvenstveno pšenice) biće delikatnije u odnosu na prethodne godine, uglavnom zbog povoljnih uslova za bokorenje i mogućeg prevelikog sklopa. Zato posebno apelujemo na **potrebu vršenja analize zemljišta na sadržaj mineralnog azota**, a postupak izračunavanja doza azota mora uzeti u obzir relativno dobru razvijenost useva. Ove godine strna žita su ušla

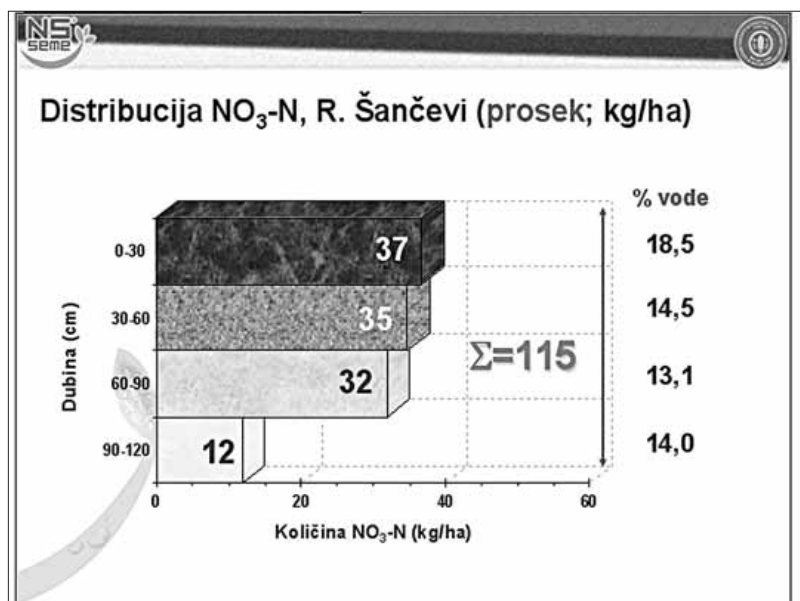
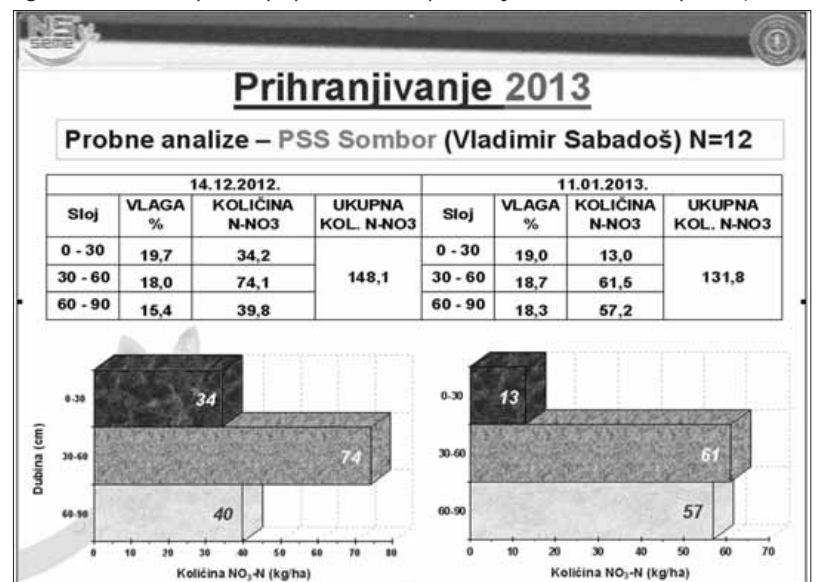
u zimski period u veoma dobrom stanju. Gotovo 80% useva je u različitim fazama bokorenja (1-4 bočna izdanka), oko 10% je u fazi pojave trećeg lista, dok je samo oko 10% u fazama 1-2 lista. Odavno žitna polja nisu izgledala kao u jesen 2012. Tek na ponekoj njivi biljke su pokazivale simptome žućenja ili gubitka intenzivno zelene boje, a štete od lisnih vaši, sitnih glodara ili od divljači su zanemarljive. Međutim, pošto je zima tek počela i teško se može predvideti kakav će biti njen tok, biće još iskušenja za sva strna žita. Tek početkom aprila 2013. biće moguće oceniti pravi potencijal za prinos žita, jer je to period kada započinje porast u stablo (vlatanje) i kada će biti jasno koliko će se klasova formirati, koliko će biti klasića u klasu, te koliko će biti efikasno prihranjivanje i mere zaštite.

Vremenski uslovi tokom jeseni omogućavali su kvalitetnu setvu, dobro nicanje i relativno brz prolazak početnih faza porasta. Bokorenje je rano započelo, tako da danas na terenu imamo i veoma **guste useve** kojima će biti potrebna dodatna zaštita sredstvima za regulaciju rasta. Toplo zemljište i prve kiše u drugoj dekadi oktobra obnovile su i aktivnost mikroorganizama u zemljištu. Tokom prethodne letnje suše u 2012. vlažnost zemljišta padala je ispod tačke venjenja biljaka, čime je i rad mikroorganizama bio veoma ograničen. Sa aspekta priprema za

šta od 50 do 70 cm dubine. Jasno se vidi iz tabela da su dublji slojevi još uvek suvi, odnosno potrebno je još oko 150-200 l/m² padavina kako bi se navlažili i donji slojevi (60-150 cm). Tek to bi bila garancija da su zalih zimske vlage dovoljne i dobre, te i da se nastavak vegetacije žita, ali i zasnivanje jarih useva može očekivati bez većih ograničenja.

U proizvodnji strnih žita prvo je na redu prihranjivanje, koje će kao što smo istakli biti nešto delikatnije zbog mogućeg prevelikog sklopa. **Kada prihraniti?** Pravo vreme za prvo prihranjivanje je od 10. II do 5. III, u zavisnosti od vremena setve. Usevi iz ranih rokova imaju veću potrebu za N i za njegovom ranijom primenom. Zato ranije zasejane useve treba ranije prihraniti. U prvom prihranjivanju treba uneti 60-80% predviđenog N. Optimalno vreme za drugo prihranjivanje je period 5-25. III, kada treba uneti ostatak predviđene doze, 20-40%. Ovo važi i za ječam i za tritikale. Drugo prihranjivanje je ujedno i korektivno, a svakako se mora obaviti pre početka vlatanja.

Korekcije - dozu N u prihranjivanju treba prilagoditi i sorti. Sortama kao što su NS-40S, Milijana, Arija, Etida, Pesma ili Astra treba povećati dozu N za 10% u odnosu na sorte Simonida, Zvezdana, Gordana, Pobeda, Renesansa i Rusija. U odnosu na ovu grupu sorti pažljivije treba prihranjivati sorte Evropa 90, Dra-

ŠTA POLJOPRIVREDNICI KAŽU O ZAKONU O PODSTICAJIMA U POLJOPRIVREDI

Država shvatila značaj poljoprivrede

- S obzirom da je poljoprivreda poslednjih godina gotovo namerno i sistematski srozavana na najniže moguće grane, sve što se danas nudi je samo mala nadoknada koja teško može da pokrije sve ono što je uništeno - kažu sremski poljoprivrednici

U ovom broju „Sremska poljoprivreda“ svojim čitaocima poklanja tekst Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju koji je, na inicijativu Ministarstva poljoprivrede, lumarstva i vodoprivrede, a na predlog Vlade Srbije, usvojila Narodna skupština 30. januara ove godine. To je bio i povod da sremski poljoprivrednici za naš list iznesu prve utiske o osnovnim odredbama zakona sa kojima su se do sada delimično upoznali.

Dragan Kličković,
Lačarak

- Koliko vidim, Vlada je taj Zakon pompezno najavila, a iz iskustva znamo da kada se tako radi, obično realizacija bude slaba. U proteklih nekoliko godina poljoprivrednici su često bili, da tako kažem, varani, pa zbog toga ne mogu reći da sam i ovaj put optimista.

Uroš Mitrović,
Voganj

- Ideja u suštini nije loša. Mislim da je za početak bitno to da je Vlada konačno shvatila da je poljoprivreda suštinska grana razvoja u Srbiji. Isto tako mislim ni da suma od 6.000 dinara po hektaru nije mala i jedina zamerka bila bi to što je podsticaj limitiran na 100 hektara. Ipak, ostalo je da sačekamo da prime-na krene, pa ćemo onda i suditi.

Dragan Juzbašić,
Sremska Mitrovica

- Mislim da je još uvek rano o tome govoriti, ako ako je verovati onome što je rečeno i što je u krajnjem zapisano u Zakonu, ne može se reći da ideja nije dobra. Međutim, naša poljoprivreda je odavno

propala i mislim da je prodaja zemlje strancima dokaz da ništa više nije „na svome mestu“. Sa jedne strane se podstiču domaći, a sa druge domaće se prodaje strancima. Tu i nema mnogo logike

Milislav Savić,
Radenković

- S obzirom da je poljoprivreda poslednjih godina gotovo namerno i sistematski srozavana na najniže

moguće grane, sve što se danas nudi je samo mala nadoknada koja teško može da pokrije sve ono što je uništeno. Ja shvatam da je cilj ovde da se, pre svega, pomogne manjim proizvođačima, ali to je na neki način nepravedno jer ima dosta onih koji imaju preko 100 hektara, ali isto loše stoje kao i mi sa manje.

Nikola Stojanović,
Sremska Mitrovica

- Tako živim u gradu, bavim se poljoprivredom i mali sam proizvođač. Mislim da je Zakon dobro somišljen

jer upravo su manji proizvođači ti koje treba zaštititi i pomoći. Ali, pored toga, potrebno je da prođe vreme da se Zakon pokaže u praksi. Koliko znam sredstva neće biti ispod pet odsto nacionalnog budžeta, što i nije toliko loše. Sad, drugo je pitanje da li je dosta... Naravno da nije, ali je ipak zadovoljavajuće, naročito ako se poredi sa prethodnim „podrškama“ koje su bile i do pedeset posto manje.

ДОО ветеринарска станица САВА СРЕМ

Лаћарак

Лаћарак, 022/670-750, ул. 1. Новембар 266
Др. вет. мед. Радован Цикуша и Др. вет. мед. Ненад Раичевић

Сремска Митровица, 022/618-020, ул. Петра Прерадовића 80
Др. вет. мед. спец. Миленко Перић

Мартинци, 022/ 668-387, ул. Војвођанска 9
Др. вет. мед. спец. Сава В. Шарац

Чалма, 022/685-600, ул. Победа 24
Др. вет. мед. Милорад Кевил

Велики Радинци, 022/660-230, ул. Моше Пијаде 7
Др. вет. мед. Наташа Секулић

- Лечење
- Вакцинација
- Вештачко осемењавање
- Превентива
- Трихиноскопија
- Продаја пилића
- Сточна храна
- Премикси
- Лекови

VETERINA

Piše:
Dr vet. med. spec. Sava Šarac

Porođaj predstavlja završnu fazu graviditeta i ujedno njen najosetljiviji i najrizičniji trenutak, kako za plotkinju tako i za mladunče. U zavisnosti od vrste životinja, razlikuje se priprema i praćenje porođaja, a razlike postoje čak i unutar rasa. Velika razlika u pripremanju i praćenju toka porođaja postoji i u nivou stočarske proizvodnje. Ekstenzivno i poluintenzivno stočarenje, ostavićemo po strani iz razumljivih razloga, jer stvarnost i budućnost pripada intenzivnom stočarstvu.

Da bi sistematično prišli problemu, moramo da se osvrnemo na nekoliko vrlo bitnih aspekata.

Zdravstveno stanje mora biti pod kontrolom stručne službe saglasno statusu grla i rasi. Objekat u kojem se obavlja porođaj (porodilište) mora biti čisto, dezinfikovano, suvo, prilagođeno plotkinji i zagrejano (objekat od 24 do 28 stepeni Celzijusa, dok prostor za prihvatanje prasadi 30 do 33 stepeni Celzijusa).

Držalac ili stočar mora da bude edukovan i pripremljen, u smislu da je u posao uveden od nekog stručnog ili iskusnog lica, jer njegova blagovre-

Najosetljiviji i najrizičniji trenutak

mena i stručna pomoć može da bude i jeste jako bitna.

Sam čin porođaja, plotkinja „najavljuje“ ranije i do nekoliko dana. Primećuju se otoci, crvenilo vimena i genitalne regije. Životinja je tiša, manje uzima hranu, a ukoliko ima prostirku, skuplja je ispod sebe (pravi гнездо ili brlog), više leži. Bliženjem dana i sata porođaja, te promene i manifestacije se inteziviraju. Domaća svinja - kрмача - nosi plodove 114 dana (prvi dan se računa sutradan posle osemenjavanja ili priplodavanja) + - 7 dana. Porođaj najčešće počinje noću, kada je najtiše i najmirnije, kada je opasnost po mladunčad najmanja (atavistički poriv od divljih predaka).

Porođaj počinje otvaranjem grlića materice, pucanjem vodenjaka (pre ovog momenta ne treba i ne sme da se vrši nikakva intervencija), pojačavaju se porođajne kontrakcije. Životinja najčešće leži na strani, opuštена sa ubrzanim disanjem. Najčešće traje od 2 do 6 časova, mada neretko može da traje i do 12 pa i 24 časa. Kod produženih porođaja najčešće je potrebna intervencija stručne službe. Pregled rukom i pomoć pri porođaju, trebalo bi da se ukaže uoliko je došlo do zastoja većeg od 2 časa, sa prisutnim intezivnim grčevima plotkinje. Ukoliko se pristupa pregledu, mora da se uradi stručno sa maksimalnim merama asepse i antisepse, odnosno ispoštovati higijenu i pregled izvršiti

Objekat u kojem se obavlja porođaj mora biti čist, dezinfikovano, suvo, prilagođeno plotkinji i zagrejan

dugom rukavicom (tako se čuva i plotkinja i lice koje inteveniše). Završetkom porođaja smatra se izbacivanjem posteljica i prestankom porođajnih kontrakcija.

Tokom porođaja potrebno je prasad prihvatati, sušiti ih, skraćivati pupčanu vrpцу i tretirati pupak preparatima joda (u ovij fazi su vrlo česte infekcije preko pupčane vrpce). Prihvaćenu prasad stavljati u pripremljen prostor i tek posle završenog porođaja ih pustiti na podoj. Ostavljanje prasadi da slobodno šetaju i

sisaju, koliko je dobro ima i negativan efekat. Dobro je jer njihovo hvatanje za dojke ima pozitivan efekat na hipofizu, prouzrokujući pojačano lučenje hormona oxitocina, koji ima efekat na pojačanje kontrakcija materice, brži porođaj, kao i na kvalitet i količinu mleka. Negativno je što njihova borba za dojak i neprestalno kretanje uznemiruje plotkinju, te dovodi do povremenih prekida toka porođaja, praćeno priklještenjima i ugušenjem mladunčadi jer je plotkinja tokom porođaja manje obazriva.

Savremene rase donose na svet 12 do 16 prasadi teških od 1,5 do 2,5 kg. Upravo zato jedan od osnovnih selekcijskih parametara mora da bude broj mlečnih žlezda, ne sme da ih bude manje od 16. Kod intezivnog stočarenja, pravilnim formiranjem grupa za prašenje, podbacivanje prasadi i egalizacija legala, preduslov je ekonomičnosti proizvodnje, odnosno omogućava plotkinji da može da odgaji 25 do 30 prasadi godišnje.

Da zaključim - porođaj je vrlo delikatna i visoko sofisticirana faza stočarstva koja je ujedno i baza uspešnosti i ekonomičnosti. Maksimalnim trudom, uslovima i saradnjom sa strukom, ova vrlo bitna faza može postati rutinska, profitabilna i vrlo ekonomična kao i stimulativna. Program zdravstvene zaštite i profilakse koji prati ovu proizvodnju je vrlo obiman i delikatna i biće svakako predmet jednog posebnog rada.

Da bi olakšali sebi, a istovremeno izašli vama u susret, pozivamo Vas da nam se obratite - kojim temama bi želeli da se bavimo, odnosno da ih približimo i pokušamo da pojasnimo.

V.S. "Sava-Srem"

BEOGRAD • SITUACIJA NA TRŽIŠTU MLEKA

Pojačana kontrola mleka i farmi

Na superanalizu, samo u jednom danu, iz Srbije je poslato hiljadu uzoraka

Sumnjivo mleko povlači se iz prodaje

Državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede dr Dejan Krnjajić izjavio je da će polovinom iduće nedelje biti poznati rezultati superanalize spornih uzoraka mleka na prisustvo aflatoksina, koja se obavlja u Holandiji, gde je referentna laboratorija EU. On je rekao da u Srbiji postoji pet akreditovanih laboratorija, ali da sve one primenjuju trijažnu metodu ispitivanja i da se zbog toga sporni uzorci šalju EU na dodatno ispitivanje.

Krnjajić je podsetio da su u utorak imali sastanke sa predstavnicima mlekara i da su sve serije sumnjivog mleka povučene iz prodaje, kao i da je Ministarstvo poljoprivrede formiralo Radnu grupu koje će se baviti temom mleka.

Predstavnici mlekara dobili su jasne smernice koji su to koraci koje moraju sami da urade. To je povećana samokontrola, povećana kontrola sirovina i eliminisanje mleka gde se dokaže prisustvo aflatoksina M1 - rekao je Krnjajić. On je dodao da će ove godine biti povećan broj uzoraka mleka koji se ispituju i da

Aflatoksin M1

Materija aflatoksin M1 nastaje razvojem plesni najčešće na žitaricama i voću, tamo gde je vlažna klima i posle suša, a pretpostavlja se da se u Srbiji pojavilo na žitu. Dozvoljene doze u Srbiji su 0,05 mikrograma po kilograma, ta doza dozvoljena je u EU.

će biti uveden monitoring prisustva aflatoksina u hrani za životinje.

Krnjajić je podvukao da inspekcija trenutno kontroliše da li su sporni uzorci mleka povučeni sa tržišta, kao i da će biti pojačana kontrola na farmama i da se mleko neće prikupljati na farmama gde bude dokazano prisustvo ove materije.

Kako je izjavio v.d. direktora Uprave za veterinu Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Ivan Sočo, povećana koncentracija aflatoksina pronađena je kod

pojedinih proizvođača iz Srbije i po dobijanju rezultata od referentne laboratorije u Holandiji biće uništeno sve što je škodljivo.

Radi se o proizvođačima iz Srbije, ali ne i o svim proizvodima svakog proizvođača. Sve što prelazi referentne vrednosti je povučeno ili je izdat nalog za povlačenje iz prodaje - rekao je Sočo. On je precizirao da postoje jasno propisani načini kako se uzorak uzima i koje količine se uzimaju i jasna obaveza da se uradi superanaliza, što je i učinjeno.

Povući ćemo sve količine mleka u kojem je pronađena veća koncentracija aflatoksina i sačekamo rezultate superanalize evropski referentne laboratorije, sve što je zaista škodljivo biće uništeno - podvukao je on. Sočo, međutim, nije mogao da precizira kada se mogu očekivati rezultati te laboratorije, jer, kako je objasnio, ona mesečno obradi oko 50 uzoraka, a iz Srbije joj je poslato u jednom danu hiljadu uzoraka.

S. P.

NOVI SAD - NA POLJOPRIVREDNOM FAKULTETU

Savetovanje o novoj setvi

Bila je to jedinstvena prilika za više od pet stotina poljoprivrednika da prate aktuelna predavanja iz oblasti ratarstva, tržišta, kao i upotrebi sekundarnih sirovina za energetiku

Prof. dr Milan Popović i doc. dr Dragana Latković

Na Poljoprivrednom fakultetu u Novom Sadu, 13. februara, održano je naučno-stručno savetovanje "Poruke minule godine i nova setva". Bila je to jedinstvena prilika za više od pet stotina poljoprivrednika da prate aktuelna predavanja iz oblasti ratarstva, tržišta, kao i upotrebi sekundarnih sirovina za energetiku.

Dekan fakulteta, prof. dr Milan Popović, povodom održavanja savetovanja je izjavio:

Svojim dolaskom poljoprivrednici iz okoline Novog Sada, Mačve i Srema, kao i sa severa Bačke pokazali su da veruju u struku i nauku i da računaju na nas u obavljanju svojih poljoprivrednih poslova. Departman za ratarstvo i povrtarstvo našeg fakulteta ima veliku mogućnost da ostvari punu saradnju sa gazdinstvima, kao i da sve inovacije u agrotehnici primeni u praksi - rekao je dr Popović.

Direktorka Departmana za ratarstvo i povrtarstvo, dr Dragana Latković, rekla je da su ratari na savetovanju svojim prisustvom do kraja programa i pohvalama za izbor i realizaciju tema dali najveću moguću ocenu ovom skupu.

Na Savetovanju su realizovane sledeće teme: "Proizvodnja i tržište hrane u 2013. godini" - dipl. ecc. Žarko Galetin, dir. Produktne

berze Novi Sad; "Suša i proizvodni rezultati u 2012. godini" - prof. dr Branko Marinković, Poljoprivredni fakultet Novi Sad; "Stanje nitrata i vlage u zemljištu, prihrana i nega strnih žita" - prof. dr Miroslav Malešević, doc. dr Goran Jaćimović, dipl. inž. - master Vladimir Aćin, Institut za ratarstvo i povrtarstvo i Poljoprivredni fakultet Novi Sad; "Specifičnosti i greške u zasnivanju lucerišta" - prof. dr Pero Erić, prof. dr Branko Čupina, Polj. fakultet Novi Sad; "Setva šećerne repe" - prof. dr Branko Marinković, Poljoprivredni fakultet Novi Sad; "Setva kukuruza u očekivanjima klimatskim uslovima" - doc. dr Dragana Latković, prof. dr Branko Marinković, Poljoprivredni fakultet Novi Sad; "Razvoj i formiranje prinosa soje" - prof. dr Jovan Crnobarac, Poljoprivredni fakultet Novi Sad i "Troškovi korišćenja kukuruzovine kao izvora energije" - prof. dr Vladislav Kezić, Poljoprivredni fakultet Novi Sad.

Inače, među učesnicima savetovanja gotovo i da nije bilo savetodavaca iz poljoprivrednih stanica, koji su, kao što je poznato, zaduženi za kontakte sa domaćinima.

Održavanje Savetovanja pomoglo je 15 donatora, a u prezentaciji roba i usluga u okviru "Setvenog izloga" učestvovalo je 25 izlagača.

D. Č.

SREMSKA MITROVICA

Novine svakom poljoprivredniku

Zimsko predavanje - NS SEME sortiment 2013.- koje je prošlog utorka održano u Sremskoj Mitrovici, privuklo je veliku pažnju sremskih ratara. Redakcija „Sremske poljoprivrede“ je iskoristila ovu priliku da svakom poljoprivredniku pokloni poslednje brojeve „Sremskih novina“ i „Sremske poljoprivrede“ kao i poseban dodatak - tekst Zakona o podsticajima u poljoprivredi i ruralnom razvoju.

Naša akcija je naišla na dobre reakcije zadovoljnih poljoprivrednika, a mi nastavljamo sa poklonima, pa će tako već danas, ovaj broj „Sremske poljoprivrede“ biti poklonjen svakom od učesnika 39. Sabora takmičara zemljoradnika Srema u Sremskoj Mitrovici.

S. L.

Štand naše kuće: Poklon za svakog poljoprivrednika

Učesnici savetovanja

Sremačko vino, vojvođanski brend

Ovogodišnje „Dane vina“ svečano je otvorio pokrajinski sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova Miroslav Vasin koji istakao da će pokrajinska administracija i dalje podržavati sve aktivnosti usmerene na unapređenje vinarstva koje će u budućnosti postati najbolji vojvođanski brend

Dvanaesti po redu rivički „Dani vina“ koji su ove godine okupili oko sedamdesetak izlagača iz čitave Srbije, još jednom su potvrdili čvrstu rešenost iriške lokalne samouprave da razvoj ove male sremske opštine veže za razvoj vinarstva, voćarstva i vinskog turizma. I ove godine, najveću manifestaciju u čast vinu i vinogradima u regionu, organizovali su uz pomoć prijatelja i zaljubljenika u „rajsko piće“ Opština Irig, Mesna zajednica Rivica i Zavičajno udruženje „Fruškogorje“ iz Rivice.

Kako ističe predsednik Opštine Irig Vladimir Petrović, „Dani vina“ predstavljaju poseban deo svečanosti koje se počev od 14. februara organizuju u čast velikog svetitelja i zaštitnika vina i vinara Velikomučenika Trifuna.

- Mi smo bili, a i danas smo vinski centar Srema, a to potvrdjuju i ovi naši „Dani vina“ koji iz godine u godinu pobuđuju sve veće interesovanje mnogobrojnih ljubitelja vina iz čitave Srbije. Opština Irig je sve svoje obnoviteljske pogone usmerila upravo na razvoj vinarstva i voćarstva i u narednim godinama imamo vrlo ozbiljne planove koji će, ako se realizuju omogućiti obnovu čitave Opštine. U tom smislu naročito je značajno i to što smo nedavno rešili i pitanje „Podruma Irig“ čija je obnova poverena svima dobro poznatoj „Vinariji Kovačević“, koja će u narednom periodu u obnovu Podruma uložiti preko 150 miliona dinara, sa ponosom ističe Petrović.

Zasadili vinograd, a izniklo selo

Pored prvoklasnog vina koje se prodavalo po ceni od 200 do 300 dinara po litri, mnogobrojni posetio

Vino vredno svake hvale

Đorđe Čosić

Ovogodišnjim „Danima vina“, zadovoljan je i Rivičanin Đorđe Čosić, čiji je „Vranac“ ove godine jednu od pet zlatnih medalja za kvalitet.

- Vinarstvom se bavim gotovo ceo život. To je bio posao mog oca, ja sam tu tradiciju nasledio od njega, a od mene moj sin. „Dani vina“ su izuzetna manifestacija, pre svega zbog toga što su naša zaista prvoklasnog kvaliteta i zasigurno su dostojna svake hvale, smatra Čosić.

Miroslav Vasin otvorio manifestaciju

dvanaestih „Dana vina“ koji su se, usled nedostatka prostora bili prinuđeni da se tiskaju na platou ispred novosagrađenog rivičkog Doma kulture, imali su priliku da probaju i prvoklasne vruće čvarke i ostale đakonije čuvene sremske kuhinje.

Prema rečima Svetozar Brkić, predsednik Zavičajnog društva „Fruškogorje“ iz Rivice i uz doktora Iliju Čosića, profesora na novosadskom Tehničkom fakultetu, jedan od pokretača ove izuzetne manifestacije, od prvih „Dana vina“ do danas, Rivica je doživela preporod i jedno je od najaktivnijih sela u iriškom Fruškogorju.

Vinarski dan

Nada Puzić

Svoja vina izlagao je i Vrdničanin Zvonimir Prisljan koji se vinarstvom bavi već pet godina. Kako ističe, najveći značaj „Dana vina“ leži u činjenici da se vinari međusobno upoznaju i razmenjuju iskustva koja im pomažu u daljem radu.

Sa Zvonimirom se slaže i Nada Puzić, koja smatra da „Dani vina“ iz godine u godinu potvrđuju ugled celokupnog iriškog vinogorja.

- Utisak je fantastičan. Gostiju je više nego prošle godine, više je i vinara, u svom smu Domu kulture, a ni na prodaju se ne mogu posebno požaliti. Ovo je pravi vinarski dana i nadam se da će iduća godina biti još bolja, napominje Nada Puzić.

- Čast i zadovoljstvo je posmatrati kako iz godine u godinu „Dani vina“ napreduju u svakom pogledu. Sve je više gostiju, sve je više vinara, a paralelno sa tim i organizacija postaje sve složenija i ozbiljnija. To je velika sreća za sve nas koji smo ovu inicijativu pokrenuli, ali i veliki zalog da istrajemo i dalje. Kada smo rešili da krenemo u ovaj posao, cilj nam je bio da afirmišemo naše Fruškogorje i da podstaknemo mlade poljoprivrednike da se bave vinarstvom. U tome smo i uspeji jer iz godine u godinu raste broj onih koji svoju budućnost vide upravo u vinu. Sa obnavljanjem našeg vinogradarstva, krenulo je da se obnavlja i selo i danas mogu slobodno reći da je Rivica jedno od najživljih sela na obroncima Fruške gore, tako da se slobodno može reći da smo posadivši vinograde, omogućili našoj Rivici da ponovo iznikne, Brkić.

Vladimir Petrović

Novica Miljković, apsolutni pobednik

Pokrajina podržva sremske vinare

Ovogodišnje „Dane vina“ svečano je otvorio Pokrajinski sekretar za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova Miroslav Vasin koji je sa oduševljenjem, probijajući se kroz gomilu glasova veselih ljubitelja vina, istakao da će pokrajinska administracija i dalje podržavati sve

aktivnosti usmerene na unapređenje vinarstva koje će u budućnosti postati najbolji vojvođanski brend.

- Ovo je izuzetna manifestacija koja dokazuje koliko je bitno brinuti o selima. Sa druge strane, ovogodišnji „Dani vina“ označavaju i početak udruživanja više od trideset vinara iz Gudurice i Rivice što za cilj ima spajanje vojvođanskih vinarskih regiona u jedinstvenu celinu. Sve je više vinograda,

Veselo na Danima vina

dobrih vina i vinara. Vinarstvo ima perspektivu i ako budemo dobro radili, upravo će vino uskoro postati naš najprepoznatljiviji brend, istakao je Vasin.

Izlagalo oko 70 vinara

O tome koliki je ugled rivičkih „Dana vina“ svedoči i podatak da je ove godine svoje proizvode izlagalo oko 70 vinara iz čitave Srbije. Neki od njih su došli da budu viđeni, neki da podele svoja znanja i nauče nešto novo, a neki da pokušaju da pomute slavu rivičkih vinara koji slove za jedne od najboljih u Srbiji.

Neki su u svom naumu uspeji, neki opet nisu, no bilo kako bilo, Rivičani su protekle subote još jednom bili na vrhuncu zadatka, pokazavši da se entuzijazmom i ljubavlju mogu ostvariti svi zacrtani ciljevi.

U kategoriji crvenih vina, prvo mesto i pehar pripali su Savi Vojnoviću (merlot). Da pravi dobra vina, potvrdio je i Savin „kaberne“ kojem je žiri dodelio srebrnu medalju, dok je bronza otišla „Malom podrumu dobrih vinara“ (merlot).

U kategoriji roze vina, zlatna medalja pripala je Zoranu Radojčiću, dok je srebrni bio Steva Puzić.

U kategoriji belih vina, zlatna medalja pripala je Vladimiru Pajiću, srebrni je bio Pavle Brkić, dok je Jovan Čirić zauzeo treće mesto.

Za apsolutnog pobednika dvanaestih rivičkih „Dana vina“, žiri je proglasio Novicu Miljkovića iz Sremskih Karlovaca.

S. Lapčević
Foto: M. Mileusnić

Ponos Fruškogorja

Sava Jojić, Mačkov podrum

Iako ne izlaže svoje proizvode, na „Danima vina“ našao se i Sava Jojić, prvi čovek nadaleko čuvenog „Mačkovog podruma“.

- „Dani vina“ su ponos i dika našeg Fruškogorja i najbolji dokaz da se upornim radom može mnogo postići. Oni su iznikli iz entuzijazma i upornosti vrednih Rivičana i drago mi je što oni i danas imaju snage da istraju u svom naumu. Što se tiče vinarije „Mačkov podrum“, kao što je poznato, mi u Rivici ne izlažemo svoja vina, ali smatram da se upravo ovakvim manifestacijama širi ugled fruškogorskih vina, što van svake sumnje ima pozitivne posledice i po nas veće proizvođače, rekao je Jojić.

LAČARAK • U POSETI PORODICI ŠULJMANAC

Jedino u Srbiji seljaci radom propadaju

- Mi smo od poljoprivrednika postali seljaci, a sada ćemo od seljaka postati kmetovi. Kako god se koja vlast menja, sve sve gore, ne samo seljacima, nego generalno svima u državi. Ne vidim budućnost, ne samo u poljoprivredi, nego nigde, zato i ne znam kako i na koju stranu da usmerim svoju decu, a imam ih troje - kaže Bogdan Šuljmanac iz Lačarka

Iako je završio srednju ekonomsku školu, **Bogdan Šuljmanac**, 37-godišnji poljoprivrednik iz Lačarka, nikada nije bio zaposlen u nekoj firmi, nego je odmah nakon školovanja nastavio da se bavi porodičnim poslom, kojeg je nasledio još od svog dede. Zajedno sa svojim roditeljima držao je i po 600 komada svinja, ali kaže da je od tog posla ove godine odustao.

- Osim svinja, držali smo i krmače, bikove i krave, ali više ne planiramo da ulazimo u tu proizvodnju, jer nije rentabilna. Trenutna cena svinja je 160 dinara, a mene koštaju 230. Najgore od svega je što niko ne može da predvidi koliko će one koštati ove godine, odnosno da li bi na njima imali ikakvu zaradu ili samo trošak. A u poljoprivredi je veoma važno da se planira proizvodnja, jer ne može se ništa stvoriti za jedan dan. Međutim, kod nas je politika države takva, da seljaci radeći propadaju, a to nema nigde na svetu, samo u Srbiji. Mi smo od poljoprivrednika postali seljaci, a sada ćemo od seljaka postati kmetovi. Kako god se koja vlast menja, sve sve gore, ne samo seljacima, nego generalno svima u državi. Ne vidim budućnost, ne samo u poljoprivredi, nego nigde, zato i ne znam kako i na koju stranu da usmerim svoju decu, a imam ih troje. Otac i ja radimo 70 jutara zemlje, većina od toga je naše, a nešto uzimamo i u arendu. Imamo kompletnu mehanizaciju, kombajn, traktore, sve, a sezonski uzimamo i

Bogdan Šuljmanac, poljoprivrednik iz Lačarka

radnike da nam pomažu. Do sada smo naše proizvode sa njive: soju, pšenicu i kukuruz ulagali u svinje, ali od sada ćemo da ih prodajemo. Prošle godine sam uzeo sam traktor na kredit, ali sad vidim da je bilo bolje da to nisam radio. Sad se kajem, jer dospeva rata, pa moram da lupam glavu kako ću i od čega da je platim. Jer, od poljoprivrede se ne može živeti ako ste kreditno zaduženi. Samo onaj ko nema nikakav kredit nekako sastavlja kraj sa krajem i životari. Zato ću svoju decu savetovati da se sklanjaju odavde i da se nikako ne bave poljoprivredom - razočarano priča Bogdan Šuljmanac,

dodajući da je godinama unazad imao nadu da će biti bolje, ali da sada više nije optimista.

Prema njegovom mišljenju, trenutno je dobro baviti se ratarstvom, jer ti proizvodi imaju dobru cenu, dok se svinjarstvo i govedarstvo loše kotiraju i dodaje:

- Mislim da država greši što ne napravi neki drugoročan plan u oblasti poljoprivrede. Ali, u Srbiji ne postoji nikakva strategija, jer nijednog poljoprivrednika koji obrađuje zemlju nema u resornom Ministarstvu. Tamo sede samo oni koji se razumeju u teoriju, a teorija i praksa su kao nebo i zemlja.

Bogdanov otac **Dragiša Šuljmanac**, koji ima 61 godinu, kaže da je zapamtio i neka bolja vremena u poljoprivredi.

- To je bilo 70-ih godina, kada je bio progres u celoj bivšoj Jugoslaviji. Ja sam se 1977. godine podelio sa svojim ocem, kupio 120 komada svinja i kada sam ih prodao napravio sam zgradu od 30 metara. Bilo je mogućnosti da se zaradi, bilo je više posla, više usluga. Nekada je postojala mogućnost da se sav repromaterijal uzme od zadruga, pa posle, kad se seljak razduži, ostane mu još dosta novaca. Međutim, toga više nema. Takođe, problem je i to što

Dragiša Šuljmanac: Pamtim i srećnija vremena u poljoprivredi

kod nas nema konkurencije i mi poljoprivrednici smo na neki način stalno učenjeni. A mi seljaci bi bili u stanju da proizvedemo šta god treba i to ekstra kvaliteta, samo da za to dobijemo adekvatnu cenu. Moji su se bavili poljoprivredom i sve ovo što sada imam sam od njih nasledio. Da nismo dobili zemlju od naših očeva i dedova, još uvek bi bili sluge. Tako da u poljoprivredi neke perspektive nema. Nisam optimista, ali neka vreme pokaže da li sam u pravu - kaže Dragiša Šuljmanac, poljoprivrednik iz Lačarka.

tekst: S. Mihajlović
foto: M. Mileusnić

flexx -ibilno

SAVRŠENO PRILAGOĐEN
vama i kukuruзу

Bayer d.o.o.
Omladinskih brigada 88b, 11070 Beograd
Tel: (011) 2070 252
Faks: (011) 2070 261
www.bayercropscience.co.rs

- Merlin Flexx pripada grupi herbicida sa najširim spektrom delovanja;
- Merlin Flexx duže "čeka kišu" i na taj način smanjuje rizik od nepovoljnih vremenskih uslova;
- Merlin Flexx ima osobinu reaktivacije - aktivira se u više navrata sa novim padavinama;
- Merlin Flexx ima veoma dugotrajno delovanje - uništava korove i nakon nicanja kukuruza;
- Merlin flexx je fleksibilan, jer se može koristiti puna doza preparata, kako pre nicanja, tako i u fazama do trećeg lista kukuruza;

Bayer CropScience

ADAŠEVCI • JOVICA STEPANIĆ, POLJOPRIVREDNIK

Tretiraju nas kao azilante

- U novom zakonu za subvencije određeni su sve neki minimumi za nas, mada ne znam zašto je to tako. Zašto nisu odredili nešto realno, nego samo minimalne iznose? Zar trebamo mi seljaci opet da izlazimo na asfalt, da pravimo blokade puteva, pa da se svaki dan taj iznos povećava za hiljadu dinara, kao što je to bilo u prošloj Vladi – kaže Jovica Stepanić, poljoprivrednik iz Adaševaca

Poljoprivrednik iz Adaševaca **Jovica Stepanić** kaže da su se poljoprivredom bavili njegov deda i otac, a potom je posao na zemlji on nasledio.

- Imam svojih 30 jutara i još deo zemlje koji sam uzeo u zakup, tako da sve ukupno radim oko 70 hektara. Imam svu potrebnu mehanizaciju, porodica mi pomaže u tome. Imam ženu i petoro dece, a u sezoni plaćam i radnike. Supruga **Dragana** je 16 godina radila u mitrovačkoj „Dijani“, pa od kako je fabrika propala, posvetila se i ona ovom poslu zajedno sa mnom. Ustajemo rano da bi sve postigli i zimi i leti u pola šest,

Jovica Stepanić,
poljoprivrednik
iz Adaševaca

nemamo godišnji odmor, a ni bolovanja. Ali, i pored sveg tog žrtvovanja, rada i truda, od poljoprivrede se u ovoj našoj državi, ipak, teško živi. Nas poljoprivrednike tretiraju kao azilante. U ovom novom zakonu za subvencije određeni su samo minimumi za nas, mada ne znam zašto je to tako. Zašto nisu odredili nešto realno, nego samo minimalne iznose? Zar trebamo mi seljaci opet da izlazimo na asfalt, da pravimo blokade puteva, pa da se svaki dan taj iznos povećava za hiljadu dinara, kao što je to bilo u prošloj Vladi. Pitam se da li su valjda taj ministar i njegovi savetnici školovani da naprave neki program koji treba da bude dobar za nas poljoprivrednike, a ne da sve uzmu od strane Vlade, kao što su to već uradili.

Malo su samo izmenili onaj deo koji se odnosi na subvencije za krave, ali sve ostalo su prekopirali od ranije. Za konjare nisu dali nikakve olakšice, a to bi mi značilo, pošto imam četiri grla lipicanerske rase - kaže Jovica Stepanić, poljoprivrednik iz Adaševaca.

On i njegova porodica na 70 hektara uzgajaju pšenicu, kukuruz, šećernu repu i soju. Osim toga, u svom domaćinstvu drže 80 ovaca, 20 krmača i 40 tovljenika, a takođe imaju i 70 košnica sa pčelama. Međutim i pored svega toga, Jovica ističe da se od poljoprivrede teško može živeti.

- Ne može se reći od čega se danas bolje živi, da li od ratarstva ili od stočarstva. Trenutno za stočarstvo nije dobro vreme, to se vidi na osnovu cene žive vage stoke, a i po tome što ja novac od ovaca i svinja koje prodam sav dam za dažbine državi. Imam registrovano gadinstvo, plaćam redovno i penziono osiguranje, tako da su mi izdaci veliki. Mislim da nama koji plaćamo sve te obaveze država, na neki način, treba izaći u susret, bilo kroz mehanizaciju bilo kroz repromaterijal, ali eto, niko ne vodi računa o tome - razočarano konstatuje Jovica, a na pitanje da li je optimista i da li veruje da će za poljoprivrednike doći neka bolja vremena, samo uzdahne, odmahne rukom i kaže:

- Daj Bože, nadamo se, samo što se već dugo nadamo, pa nam je i optimizam pri kraju.

tekst: **S. Mihajlović**
foto: **M. Mileusnić**

NA TRADICIONALNOM
„SREMSKOM SVINJOKOLJU I KOBASICIJADI“

Najbolji mesari ekipe „Janjić“

U brzom jedenju kobasica pobedio je prošlogodišnji šampion **Dušan Kulačanin**, a u izradi najukusnije sveže kobasice ekipa **Gojka Šuše**

Foto: D. Čosić

Pobednička ekipa „Janjić“ iz Šida

Na tradicionalnom „Sremskom svinjokolju i kobasidijadi“, koje je i ove godine održano u Šidu, u organizaciji Turističke organizacije i SKUD „Jednota“, najbrži u brzom klanju i obradi tovljenika bili su takmičari iz Klanice „Janjić“: **Željko Devetak, Saša Bornjak i Radivoj Grujić**, „Agropapuk“ je bio drugi, dok su treći bili članovi ekipe MZ Gibarac. U brzom jedenju kobasica pobedio je prošlogodišnji šampion **Dušan Kulačanin**, a u izradi najukusnije sveže kobasice ekipa **Gojka Šuše**.

Inače, za takmičenje u brzom klanju svinja i obradi mesa prijavljeno je bilo pet ekipa: Klanica „Agropapuk“ iz Kukujevaca, ekipa Mesne zajednice Gibarac, Klanica „Janjić“ iz Šida, ekipa „Mitin mlin“ iz Šida i peta prijavljena bila je ekipa iz Slovenije „Janezi“.

Na izbor za najbolju suhu kobasicu doneto je 35 uzoraka, a prvo mesto osvojio je **Predrag Lemajić**, drugo **Stevan Farkaš**, dok su treće podelili **Mladen Lemajić** i **Branislav Vrabac**.

S. M.

KERMESS KLIMT KWS 3381 KRABAS MIKADO

Stabilno i provereno!

KERMESS – Zakon
KLIMT – Savremen i prinosan
KWS 3381 – Rani hibrid za rekorde
KRABAS – Najraniji
MIKADO – Šampion silaže

KWS Srbija d.o.o.
 Milutina Milankovića 136 a/1, 11070 Novi Beograd, Tel: 011 301 69 65, 011 301 69 66, Fax: 011 711 08 80, www.kws.rs

Vinogradarstvo na malim površinama

Prof. dr. Nada Korać
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo,
hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Organi i ekologija vinove loze

Pre zasnivanja zasada vinove loze neophodno je uraditi detaljnu analizu agroekoloških uslova sredine u cilju što pravilnijeg odabiranja sortimenta, načina gajenja i povećanja sigurnosti proizvodnje

Slika 160. Cvast vinove loze (N. Korać).

List

Na svakom kolencu lastara se razvija po jedan list. Oni su raspoređeni naizmjenično (u cik-cak). Na listu razlikujemo peteljku i lisku. Kroz peteljku prolaze sprovodni sudovi koji se na mestu ulaska u lisku granaju na pet glavnih nerava. Oni se dalje granaju na nerve drugog reda i nerve viših redova, tako da se dobija mrežasta nervatura.

Oblik, veličina, uglovi nervature, izdajenost, nazubljenost, boja lista i druga svojstva bitne su ampelografske karakteristike sorti i služe za njihovu lakšu determinaciju.

Fiziološka aktivnost listova. U listovima se odvijaju veoma važni fiziološki procesi kao što su: fotosinteza, transpiracija i disanje. Proces fotosinteze se kod vinove loze odvijaju u svim zelenim delovima čokota, međutim najviše hranljivih materija se formira u listovima.

Fotosintetička aktivnost listova je u velikoj meri određena njihovim uzrastom. Mladi listovi imaju slabiju aktivnost i tek kada dostignu otprilike polovinu svoje konačne veličine, stvaraju više asimilativa nego što im je potrebno za sopstveni porast. Listovi srednje starosti su najaktivniji, dok se u starijih listova intenzitet fotosinteze postepeno smanjuje. Maksimum fotosintetičke aktivnosti listova se tokom vegetacije pomera sa donjih ka srednjim listovima, potom ka gornjim i od listova osnovnog lastara ka listovima zaperaka.

Veličina lisne površine. Za izražavanje veličine lisne površine najčešće se koristi pokazatelj "indeks lista" (IL) koji predstavlja odnos lisne površine čokota po jedinici površine zemljišta. Kod današnjih savremenih uzgoja u vidu vertikalnih špalira, optimalna vrednost lisnog indeksa je između 2 i 3 (od 2 do 3m² listova na 1 m² površine zemljišta). Posledice premale lisne površine (IL<2) su: neracionalno korišćenje zemljišne površine, slabljenje čokota, manji prinosi i lošiji kvalitet grožđa. Prevelika lisna površina (IL>3) dovodi do samozasejavanja, a u vezi sa tim do slabijeg formiranja i diferenciranja rodniha okca, velike bujnosti čokota, smanjenje prinosa, lošijeg sazrevanja grožđa, većeg napada gljivičnih bolesti i dr. Optimalna vrednost IL se postiže pravilnim formiranjem uzgojnog oblika, pravilnim i kvalitetnim izvođenjem svih agro i fitotehničkih operacija (is-hrana, zaštita loze, rezidba, zelene operacije i sl).

Često proizvođači greše još pri pozidanju vinograda ako nepravilno for-

miraju uzgojni oblik. Kasnije, u toku eksploatacije, jedna od najučestalijih grešaka je prekratko zalamanje lastara (neposredno iznad gornjih žica na špaliru), pri čemu na rodni lastarima ostaje malo listova. Na lastarima treba da bude ukupno od 13-15 listova, odnosno 8-10 listova iznad zadnjeg grozda.

Rašljike

Rašljike su specijalni organi koji služe lozi da se prihvati za oslonac i na taj način omogući uspravan položaj i bolji porast lastarima. One se nalaze na kolencima lastara na suprotnoj strani od lista. Kod nerodnih lastara prva rašljika se razvija od 3 do 5 kolena od osnove lastara. Na rodni lastarima prva rašljika se javlja iznad poslednje cvasti. Rašljike su na lastarima *Vitis viniferae* raspoređene po istom principu kao i cvasti, po formuli 2+1. Na dva kolena su prisutne, a jedno je bez njih i tako do vrha lastara.

Cvast i cvet

Cvast loze je složena od većeg broja cvetnih pupoljaka, odnosno cvetova. Ovaj tip cvasti se zove metlica. Peteljka cvasti se produžava u osu, grana se više puta, i završava se peteljčicama na kojima se nalaze cvetni pupoljci, odnosno cvetovi (slika 160) Broj cvetova u cvasti jako varira i kreće se od oko 200 pa sve do preko 1000. Samo oko 1/3 cvetova se oplodi i daje bobice.

S obzirom na morfološku građu i fiziološku funkciju, kod vinove loze se razlikuju tri osnovna tipa cveta i niz prelaza između njih. To su:

- Morfološki i funkcionalno hermafroditan (dvoipolan) cvet. Kod njega su normalno razvijeni i tučak i prašnici (slika 161). Ovaj tip cveta ima najveći broj gajenih sorti.

- Morfološki hermafroditan a funkcionalno ženski, kod koga je normalno razvijeni i funkcionalan tučak, a polen je sterilan. Prašnici postoje, ali su savijeni nadole. Ovaj tip cveta je zastupljen samo kod manjeg broja sorti. Za takve sorte je neophodan opravišivač u istom zasadu.

- Morfološki i funkcionalno muški, koji ima duge prašnike, kljav polen i više ili manje zakrčljao, nerazvijeni tučak. Ovaj tip cveta imaju lozne podloge.

Cvet vinove loze je mali (2-5 mm) zelene boje sa pet krunicnih, pet čašičnih listića, pet prašnika i jednim tučkom. Pri cvetanju zbacuje krunicne listiće u vidu zvezdice.

Grozd i bobica

Od oplodjenog cveta nastaje bobica, a od cvasti grozd. Grozd ima peteljku, peteljkovinu ili ogrozidine i bobice. Veličina, oblik i zbijenost grozda su karakteristični za sorte, odnosno ekološko-geografske grupe sorti. Tako sorte iz grupe orientalis imaju krupne, rastresite i razgranate grozdove, pontica sorte imaju srednje krupne zbijene ili srednje zbijene grozdove, a sorte iz grupe *occidentalis* imaju sitne zbijene grozdove.

Bobica se razvija iz plodnika tučaka i predstavlja plod vinove loze. Od zamatanja pa do početka sazrevanja ona je zelene boje i obavlja fotosintezu. U to vreme je osetljiva na gljivične bolesti slično kao i listovi i ostali zeljasti organi vinove loze. U vreme sazrevanja bobice dobijaju boju karakterističnu za sortu. Po obliku bobice mogu biti spljoštene, okrugle, ovalne, izdužene, krive. Bobica se sastoji iz pokožice, pulpe (mesa) i semeki. Pokožica je spolja prekrivena voštanom prevlakom (pepeljak). U pokožici se nalaze bojene i mirišljave materije. U raznih sorti debljina i čvrstina pokožice je različita. Meso bobice se sastoji iz parenhimskih ćelija i vrlo velikih vakuola koje su napunjene ćelijskim sokom. Konzistencija mesa može biti različita, a najčešće je sočna (vinske sorte), mesnata (stono-vinske ili stone sorte) ili hrskava (stone sorte). Sok od grožđa se zove šira ili mošt.

EKOLOGIJA VINOVE LOZE

Pre zasnivanja zasada vinove loze neophodno je uraditi detaljnu analizu agroekoloških uslova sredine u cilju što pravilnijeg odabiranja sortimenta, načina gajenja i povećanja sigurnosti proizvodnje. Na primer, u rejonu gde niske temperature pričinjavaju zna-

čajne štete odabraćemo sorte otporne na niske temperature dok ćemo se na severu i na većim nadmorskim visinama gde je kraća vegetacija opredeliti za sorte ranijeg sazrevanja.

Klimatski uslovi

Temperatura

Loza je biljka sunca i zahteva mnogo toplote i svetlosti. Uspešno se gaji u rejonima gde je srednja godišnja temperatura od 9°C do 13-14°C. Veličina gajenih sorti najbolje rezultate daje u toplijim rejonima ili u umerenom klimatu gde tokom zime nema ekstremno niskih temperatura. Odnos sorti prema niskim temperaturama je vrlo različit i uslovljen je velikim brojem faktora. Osetljive sorte, kao što su većina stonih i veliki broj autohtonih vinskih, izmrzavaju već na -16°C. Otpornije vinske sorte (rajnski rizling, traminac, kaberne sovignon i dr.) dobro podnose temperature do -20°C, ali su na nižim temperaturama oštećenja značajna. Na nadzemnim delovima najosetljivija su tkiva jednogodišnjeg lastara. Prvo izmrzava centralni ili glavni pupoljak zimskog okca pa suočice, zatim floem, kambijum i ksilem. Višegodišnji delovi čokota su otporniji. Delovi pri zemlji najviše stradaju jer su tu temperature najniže.

Nekada su se vinogradi od niskih zimskih temperatura štitili zagrtanjem. To je veoma težak, mukotrpan posao koji zahteva mnogo ručnog rada, prvo za zagrtanje a zatim za odgrtanje. Danas se u našoj zemlji u intenzivnoj proizvodnji zagrtanje primenjuje samo izuzetno. Pravilnim izborom mesta za vinograd i sorti na visokim uzgojima sa uspehom se može gajiti vinova loza i bez zagrtanja.

Korenov sistem je mnogo osetljiviji na niske temperature nego nadzemni delovi. Žile evropskih sorti izmrzavaju već na -5°C. Žile loznih podloga izdrže samo nekoliko stepeni niže temperature. Zbog toga se mora veoma paziti

da se loza ne transportuje u vreme kada postoji opasnost od izmrzavanja.

Zeleni delovi loze ne podnose mrazeve. Nabubrelo okce izdrži -2, -3°C, ali mladi lastarići izmrznu već na -1°C. Grožđe se smrzava u zavisnosti od sadržaja šećera na temperaturama nižim od -4°C.

Previsoke temperature (preko 35°C) su takođe štetne za vinovu lozu jer deluju inhibitory na sve fiziološke i biohemijske procese u ćelijama, a na listovima i bobicama može doći do pojave ožegotina.

Svetlost

Vinova loza zahteva puno svetlosti, ali veoma dobro koristi i difuznu svetlost. Prilikom izbora terena za vinograd, pre svega treba odabirati dobro osunčane, južne položaje, jugozapadne i na kraju jugoistočne. Ako se čokoti gaje u senci, na njima lastari lošije sazrevaju, u okcima se formira manji broj cvasti, što ima za posledicu manji prinos, manji sadržaj šećera i veći sadržaj kiselina u grožđu. Na bolje korišćenje svetlosti utiče se izborom pravca redova, uzgojnog oblika, rezidbom, zelenim operacijama i drugim fitotehničkim merama.

Voda

Poznato je da vinova loza u odnosu na neke druge voćne vrste, a naročito u odnosu na ratarske kulture, mnogo bolje podnosi sušu. Međutim, najbolje rezultate loza daje u uslovima dobre obezbeđenosti zemljišta vodom, naročito u fazi intenzivnog porasta lastara i bobica. U vreme sazrevanja grožđa poželjno je da bude manje padavina.

Godišnja količina padavina od 550-700 mm je uglavnom dovoljna za normalno uspevanje vinove loze. U toplijim rejonima na poroznim zemljištima loza se može gajiti samo uz navodnjavanje (Crna Gora, Makedonija). No i u severnim krajevima navodnjavanje može biti jedan od bitnih faktora intenziviranja proizvodnje.

Slika 161. Dvopolni tip cveta vinove loze (N. Korać).

Kraj zime - početak radova u voćnjaku

Februar je mesec kad počinju radovi u voćnjacima. Izvode se pomotehničke mere kao što su orezivanje voća, dubrenje, prolećno prskanje

Piše: **Dipl. inž. zaštite bilja Ružica Mikić**

Rezidbom se odstranjuju prekomerni cvetni pupoljci, odnosno reguliše rodnost i kvalitet plodova, ali i delovi biljke koje su zaraženi ili na drugi način oštećeni. Posebnu pažnju, pri rezidbi, posvetiti kod jabučastih voćnih vrsta (jabuka, kruška, dunja) koje su u toku prethodne vegetacije bile zaražene bakterioznom plamenjačom. Alat koji se koristi u rezidbi neophodno je dezinfikovati. Bitno je navesti da, pre početka rezidbe, treba izvršiti analizu rodnosti cvetnih pupoljaka u cilju određivanja intenziteta rezidbe.

Neophodan tretman insekticidima

Analizom cvetnih pupoljaka, utvrđuje se diferenciranost pupoljaka jer, svaki pupoljak ne mora biti i rodni, bez obzira što se nalazi na tzv. rodnim grančicama.

Porast temperatura je i vreme za početak hemijske zaštite voćnjaka od aktuelnih bolesti i štetočina. Obilaskom terena ustanovili smo pojavu velikog broja imaga kruškinne buve na pupoljcima kruške.

Prema preporukama prognozno-izveštajne službe u cilju suzbijanja kruškinne buve neophodno je uraditi tretman nekim od insekticida iz grupe piretroida (Decis 2,5-EC, Fastac 10-EC, Cipkord 20-EC... uz dodatak uljnih preparata). Tretman uraditi po mirnom i tihom vremenu kad srednja dnevna temperatura bude oko 10 stepeni, jer su tad imaga veoma aktivna i nalaze se na granama a preparati deluju kontaktom.

Potrebno je suzbiti odraslog insekta kako bi se sprečilo polaganje jaja, odnosno smanjila populacija štetočine, koja ima pet generaci-

ja u toku godine, svaka generacija ima pet larvenih stadijuma i postoji međusobno preplitanje i generacija i stadijuma u razviću, svaki od njih je osetljiv na posebnu grupu insekticida tako da je njihovo suzbijanje veoma teško u toku vegetacije.

U zasadima kruške, u fenofazi bubrenja pupoljaka potrebno je izvršiti preventivni tretman preparatima na bazi bakra, u cilju suzbijanja čađave krastavosti ploda i lista (Venturia pirina) i bakteriozne plamenjača (Erwinia amylovora).

U zasadima breskve, u cilju zaštite od kovrdžavosti lista (Tafrine deformans) pre kretanja vegetacije izvršiti tretman nekim od bakarnih preparata (Nordox 75WG, Kocide-2000, Cupracaffaro 50 WP, Cuprozin 35 WP, Curoxat...) uz dodatak okvašivača Silwet L-77. Ovaj tretman izvršiti po mirnom vremenu, bez vetra, pri temperaturi od oko 7-8 stepeni, sa većom količinom tečnosti tzv. kupanje breskve. Tretman obavezno uraditi pre kretanja vegetacije, odnosno, pucanja pupoljaka i pojave zelene tačke. Sledeći tretman za suzbijanje kovrdžavosti izvršiti u fazi pojave zelene tačke na vrhu terminalnog pupoljka i pri pojavi igličastih listića. Ove tretmane uraditi fungicidima na bazi hlorotalonila, cirama, dodina.

Ukoliko se na granama breskve uoče štitaste vaši koje su u obliku štitića pričvršćene za grane i stablo breskve i svojim usnim aparatom crpe hranu i dovode do postepenog propadanja zasada, potrebno je uraditi tretman uljima pre kretanja vegetacije. Kasnije u toku vegetacije pratiti pojavu krilatih formi mužjaka feromonskim klopama ili vizuelnim pregledima pratiti piljenje i pojavu tzv. larvi lutilica i tretirati ih insekticidima jer su one veoma osetljive. Ženke su zaštićene štitom i teško ih je suzbiti.

Pepelnica jabuke

Jabuka-voćna vrsta koja je veoma intenzivna sa aspekta zaštite bilja, jer je napada velik broj bolesti i štetočina.

Zaštita bakarnim preparatima

Početak vegetacije, fenofaza pojave mišjih ušiju je znak da treba početi sa zaštitom ba-

karnim preparatom u cilju suzbijanja čađave krastavosti ploda i lista jabuke kao i nekih bakterijskih bolesti. Neretko, u fenofazi bubrenja pupoljaka kada su temperature visoke a dođe do pojave kiše mogu se stvoriti povoljni uslovi za razvoj čađave krastavosti pa tako, u najavi ovakvog vremena potrebno je uraditi tretman bakrom i pre pojave mišjih ušiju.

Kasnije, u toku vegetacije odabir preparata za suzbijanje bolesti zavisi od temperatura, od stepena infekcije kao i od fenofaze razvoja jabuke.

Pepelnica (Podosphaera leucotricha) je gljivica koja prezimljava

u pupoljcima jabuke, pa se primarne zaraze manifestuju pojavom tzv. „belih mladara“ - zaraza iz prethodne vegetacije. U proleće, porastom temperatura iz „belih mladara“, počinje porast micelije i ostvarenje sekundarnih zaraza novostvorene lisne mase i plodova.

Tretman za suzbijanje pepelnice izvesti preparatima na bazi dinokapa koji se aktiviraju i pri nižim temperaturama, a kasnije porastom dnevnih temperatura mogu se raditi preparati na bazi sumpora ili neki sistemski fungicid ako imamo jaču zarazu i povoljne vremenske uslove.

Kovrdžavost lista breskve

Kruškina buva

Proizvodnja jagodastog voća

Doc. dr Nenad Magazin
Poljoprivredni fakultet Novi Sad
Departman za voćarstvo, vinogradarstvo,
hortikulturu i pejzažnu arhitekturu

Načini sadnje i nega jagode

Navodnjavanje je neophodna mera u savremenom gajenju jagode. Posebno je voda važna u periodu nakon sadnje, kao i periodu cvetanja i plodonošenja

Načini sadnje jagode

Jagode se mogu saditi ručno i mašinski. Ručna sadnja može biti sadnja sadiljkom, u brazdice ili sadnja pomoću ašova i motike. Sadnja sadiljkom se primenjuje na dobro pripremljenom i umereno vlažnom zemljištu. Uz zategnuto vezivo ili kanap sadiljkom se prave rupe, stavljaju u njih živići i posle toga se zemlja sadiljkom sabije uz živić. Pri sadnji u brazdice, prave se brazdice duboke 5–7 cm i na određenom rastojanju stavljaju živići, zatim se na njih nagrne zemlja, pa se ona dobro pritisne da bi se istisnuo vazduh. Sadnja pomoću ašova ili motike (slika 28) se radi tako što se uz zategnuto žicu pobije ašov ili motika pa se pokretom ruke ka sebi napravi otvor na suprotnoj strani u koji se drugom rukom stavlja pripremljeni živić. Zatim se ašov ili motika vade i ponovo zakopavaju na 8–10 cm ko-so prema živiću i pokretom prema živiću se sabija zemlja uz njega.

Za ručnu sadnju živića na foliji najčešće se koriste račvaste sadiljke kojima se koren može najbolje postaviti na odgovarajuću dubinu, a da se istovremeno i prekrati. Nakon toga se zemljište oko sadnice dobro sabije.

Mašinska sadnja se primenjuje na većim površinama. Za ovaj način sadnje jagode, pored mašina specijalno napravljenih za sadnju jagoda, sa uspehom se mogu koristiti mašine za sadnju paprike, kupusa ili duvana, ili pak mašine za sadnju podloga u rastilu. Ovaj način sadnje je znatno brži, ali i lošiji, pa se mora vršiti ručna korekcija tamo gde je to potrebno.

Najvažniji momenat pri sadnji živića je postavljanje sadnice na odgovarajuću dubinu. Sadnica mora biti posadena tako da centralni pupoljak bude tik iznad površine zemljišta. Drugi momenat je da se biljkama obezbedi dovoljna količina vode neposredno nakon sadnje. Zbog toga je najbolje sadnju obavljati po oblačnom vremenu, a zatim odmah početi sa zalivanjem koje mora biti intenzivno u naredne dve sedmice koje su kritične za prijem živića.

Nega jagode od sadnje do zimskog mirovanja

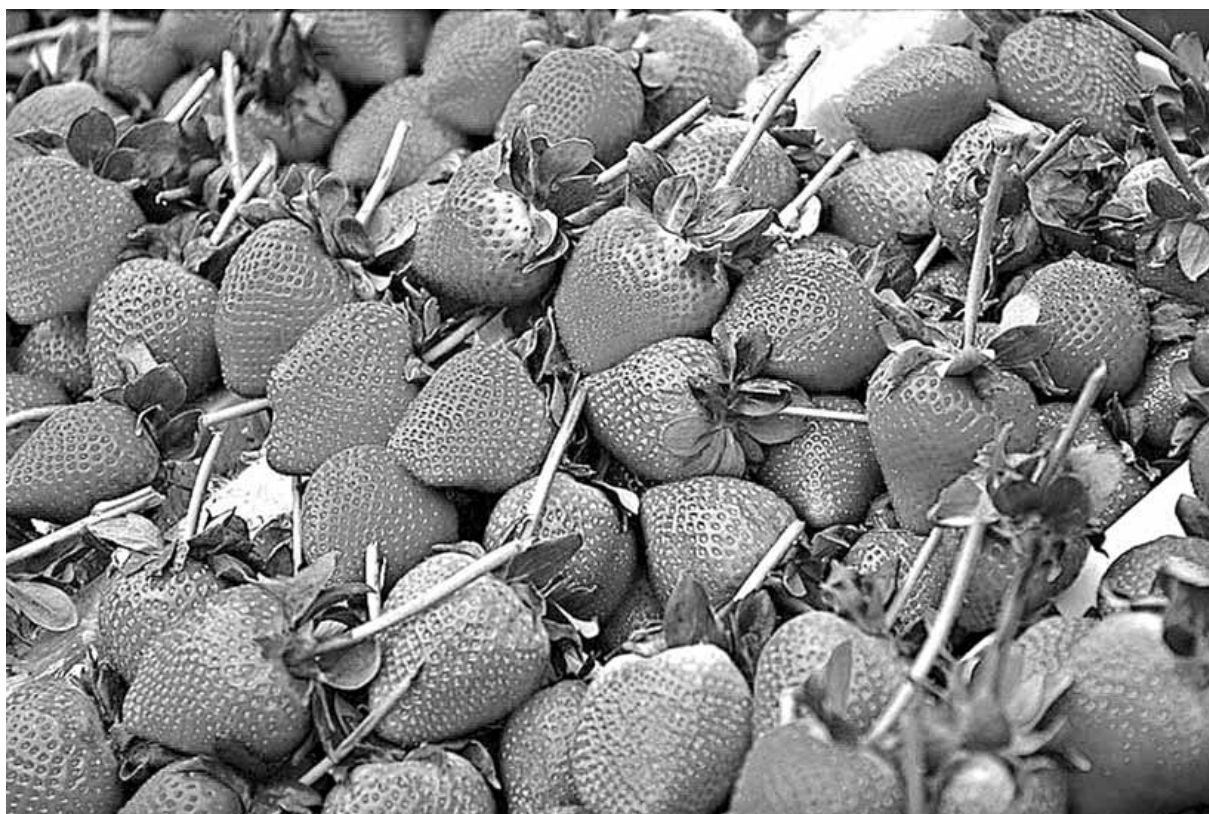
Neposredno po sađenju zemljište oko jagoda treba plitko obraditi. Ovu meru treba ponavljati tokom čitave vegetacije, osim ako je jagoda posadena na foliji. Dve sedmice nakon sadnje može se pristupiti popunjavanju praznih mesta. Prihrana posadenih živića se izvodi ručno oko svake biljke ili kroz sistem za navodnjavanje. U ovoj fazi biljka su najpotrebniji fosfor i azot. Za dobar prijem živića neophodno je navodnjavanje, posebno ako su biljke posadene na foliji. Korovi se mogu uništavati ručno u redovima i mašinski između redova, a prostor između folija se može tretirati herbicidima pazeći da ne dođe do zanošenja herbicida na jagode. Važna mera u periodu nakon sadnje je zakidanje stolona. Oni bespotrebno iscrpljuju biljku i mogu da umanje prinos i za više od 50%. Budući da je ovo mera koja zahteva i do 300 radnih sati po hektaru, vrši se tek kada se po biljci razviju 3–4 stolona. Vrši se makazama ili nožem. Ako je sadnja obavljena frigo živi-

ćima, nakon sadnje se pojavljuju i cvasti. One mogu da donesu solidan jeseni rod i do 150 g/biljci, ali se time umanjuje prolećni rod. Cvasti treba ostaviti samo ako je sadnja obavljena na vreme u toku leta, sa kvalitetnim sadnim materijalom i ako postoji ekonomska opravdanost. U ostalim slučajevima se preporučuje obavezno uklanjanje cvasti kada one izrastu toliko da se mogu lako ukloniti ručnim zakidanjem. Pri tome se mora voditi računa da se biljke ne čupaju.

Nega zasada jagode u rodu

Zasadi jagode u našim uslovima imaju eksploatacioni vek od 3 do 4 godine i u tom periodu je potrebno vršiti sve neophodne agro i pomoćničke mere: obradu zemljišta, prihranu, navodnjavanje, postavljanje malča, regulisanje rodnosti, uništavanje korova, zaštitu od niskih temperatura, zaštitu od prouzrokovala bolesti i štetočina.

U toku godine obrada zemljišta se najčešće izvodi do 6 puta. Prva obrada se izvodi rano u proleće, druga neposredno pred cvetanje kada treba uneti prvu polovinu đubriva za prihranu, treća pred početak zrenja kada se unosi i druga polovina đubriva, četvrta se obavlja posle berbe jagode i peta, prašenje, obavlja se krajem prve polovine avgusta. Krajem oktobra se obavlja dublja obrada kojom se zaorava kompleksno mineralno đubrivo, a istovremeno se dublje popravljaju struktura zemljišta.

razvoja jagode kroz sistem se puštaju određena đubriva. Folijarno prihranjivanje (prihranjivanje preko lista) je veoma korisna i u savremenim zasadima neophodna mera kojom se biljke snabdejavu neophodnim mikroelementima. Najčešće

vanje sistemom kap po kap. Ovaj sistem omogućava uštede u vodi, ravnomernu raspodelu vode u zoni korenovog sistema, istovremenu prihranu, a izbegava se kvašenje nadzemnog dela biljke. Ovaj sistem je jedini mogući sistem navodnjavanja pri gajenju jagode na foliji gde se ispod folije postavi kapajuća traka. Kod bankova sa tri ili četiri reda jagoda, ali i na peskovitom, propusnom zemljištu, neophodno je instalirati dva reda kapajućih traka po banku.

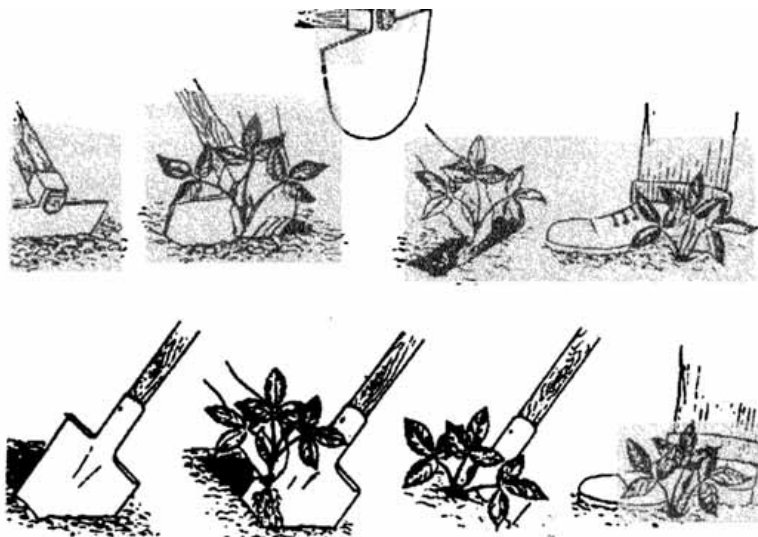
Ako se jagoda gaji na golom zemljištu obavezno je postavljanje malča u međuredni prostor. Malč (najčešće slama) se postavlja na proleće nakon zamatanja plodova. Slama značajno umanjuje prljanje plodova, zadržava vlagu u zemljištu, sprečava nicanje korova, olakšava radove i obogaćuje zemljište organskom materijom. Slama ne treba da se postavi prerano, odnosno pre cvetanja jer može da doprinese izmrzavanju cvetova. Na alkalnim zemljištima umesto slame može da se koristi i strugotina četinar. Malč je preporučljivo postaviti i u međuredni prostor ako se jagode gaje na foliji.

Regulisanje rodnosti jagode značajno poboljšava rodni potencijal i dugovečnost zasada. U zasadu jagode u punom rodu obavezno se moraju uklanjati stoloni. Oni se veoma intenzivno razvijaju u toku leta i znatno slabe matičnu biljku. Broj i veličina stolona zavise od sorte. Uklanjanje se zakidanjem, odnosno sečenjem kada ih po biljci bude formirano 3–4. Zakidanje se u toku vegetacije ponavlja 2–3 puta po potrebi. Pred kraj zimskog mirovanja i nakon berbe poželjno je ukloniti staro lišće iz zasada. Ova mera se najkvalitetnije vrši ručno, ali je daleko ekonomičnije to uraditi košenjem kosom ili trimerima. Mera kojom se u višegodišnjim zasadima jagode podspešuje krupnoća i kvalitet plodova je rezanje bokora. Oštrim nožem se u dubini zemljišta režu i odvajaju bokornice, i ostavljaju se samo 3–4 onih koje su dobro razvijene

i po mogućnosti mlađe. Na ovaj način se dobija manji broj cvasti, ali su one znatno kvalitetnije. Ova mera se vrši krajem februara–početkom marta.

Bez obzira da li su pre zasnivanja zasada primenjeni totalni herbicidi, u zasadu jagode u rodu potrebno je vršiti redovno uništavanje korova. Mehaničko uništavanje se najčešće kombinuje sa obradom zemljišta. Problem predstavlja prostor u redu gde se korovi moraju ručno pleviti ili okopavati. Već je rečeno da u međurednom prostoru treba zastirati slamu, koja smanjuje prisustvo korova, a najefikasnija preventiva za zaštitu od pojave korova u redu jeste korišćenje plastičnih folija. Korišćenje herbicida u zasadu jagode je znatno teže nego kod drugih voćnih vrsta zbog niskog rasta biljke. Herbicidima se tretira samo međuredni prostor pri čemu se mora voditi računa da ne dođe do zanošenja sredstva na list jagode.

Niske temperature mogu da načine velike štete u zasadu jagode. Niske zimske temperature su posebno opasne ako se kasnilo sa sadnjom, ako su sadene neotporne sorte i ako nema snežnog pokrivača. Zaštita od niskih zimskih temperatura se vrši pokrivanjem redova biljaka slojem slame ili agrotekstilom. Najveće štete na jagodi najčešće čine prolećni mrazovi koji unište prvu seriju cvetova, a nekad i kompletan rod. Posebno je važno zaštititi od izmrzavanja prve cvetove jer oni daju najkvalitetnije i najskuplje plodove. Najefikasnija mera za zaštitu od prolećnih mrazova na otvorenom je orošavanje vodom uz pomoć rasprskivača. Ova mera se zasniva na svojstvu vode da pri prelasku iz tečnog u čvrsto agregatno stanje oslobađa toplotu. Za ovu meru je potrebno imati dovoljne količine vode i odgovarajuće rasprskivače. Zaštita od prolećnih mrazova može uspešno da se izvodi pokrivanjem zasada agrotekstilom ili gajenjem jagoda u zatvorenom prostoru (niski ili visoki plastenici).

Слика 28. Техника сађења јагоде под мотику или ашов (А. Станчевић, 1990)

Ukoliko je na osnovu analize zemljišta izvršeno meliorativno đubrenje pre zasnivanja zasada, onda se zasad u rodu treba samo prihranjivati. Prva prihrana se vrši zajedno sa drugom obradom. Za kiselija zemljišta koristi se KAN, a za krećna i neutralna amonijum sulfat ili urea. Druga prihrana se vrši nakon cvetanja nekim od nitratnih azotnih đubriva. Budući da se zasadi jagoda kod nas gaje više godina, svake jeseni se vrši zaoravanje kompleksnih mineralnih đubriva u količini od 300 do 400 kg po hektaru. Ovim đubrenjem se u zemlju unose prvenstveno fosfor i kalijum. Prihrana jagode na foliji se vrši kroz sistem za navodnjavanje, tako što se vodotopiva đubriva rastvaraju i u određenim koncentracijama puštaju kroz sistem. Za svaku fazu rasta i

su to lakopristupačni oblici gvožđa, mangana, bakra, cinka i drugih mikroelemenata.

Navodnjavanje je neophodna mera u savremenom gajenju jagode. Posebno je voda važna u periodu nakon sadnje, kao i periodu cvetanja i plodonošenja. Zasadi jagode na golom zemljištu se mogu navodnjavati brazdama i veštačkom kišom. Uspešnost navodnjavanja brazdama zavisi pre svega od propustljivosti zemljišta, ali i od nagiba. Pored redova jagoda iskopaju se brazde niz koje se slobodnim padom pušta voda. Navodnjavanje veštačkom kišom je veoma dobar način navodnjavanja nakon sadnje, dok se u periodu cvetanja i plodonošenja ne preporučuje zbog veće pojave bolesti. Najpogodniji način navodnjavanja jagode je navodnja-

Kada se članarina plaćala u grožđu

Zašto ovo malo selo danas zauzima tako važno mesto na fruškogorskoj vinskoj karti – Žal za zajedničkim podrumom – Lepa tradicija priredbe "Banoštorski dani grožđa"

Ljudi koji piju vino su dobri ljudi, rekao je prvi predsednik Kluba vinogradara i vinara "Sveti Trifun" u Banošturu **Milan Šijački**, primajući posebnu plaketu od svojih kolega za desetogodišnji jubilej. Ovaj ugledni domaćin, vlasnik vinarije "Bononija", jedan je od desetak vrhunskih proizvođača vina u selu, među kojima su još Jovan Stojković, Pera Silbaški, Jovan Urošević, Jovan Radošević, Jovan Ačanski i drugi, a koji su se na Dan svetog Trifuna, 14. februara, okupili da bi obeležili klupsku slavu i deceniju postojanja svoga udruženja.

Pošto je u mesnom hramu Svetog Georgija osveštan slavski kolač, a potom i vinograd kuma ovogodišnje slave, Zorana Veličkovića, uz molitve svetom Trifunu - zaštitniku vinara i vinogradara, slavljenci su u mesnom Domu kulture obeležili svoj jubilej. Bila je to prilika da se prisete vremena osnivanja Kluba, dogovore o daljim planovima i odaju priznanja najzaslužnijima.

Aktuelni predsednik banoštorskog Kluba vinogradara i vinara "Sveti Trifun", **Pera Silbaški**, kaže da je osnivačka skupština održana, 24. maja 2003. godine, u

Molitva sv. Trifunu pred orezivanje vinograda

prostorijama tadašnje Zemljoradničke zadruge "Grozđ":

- Naš šestorica zaljubljenika u vinograde i vino sastali smo se tada zbog ideje da osnujemo današnji klub. Sebi smo dali zadatak da okupimo domaćine koji imaju zasade vinograda, ali da bi

taj budući klub bio ozbiljna organizacija postavili smo i pomalo rigorozan uslov za članstvo – da limit bude posedovanje hiljadu čokoti. Na osnivačku skupštinu je došlo 27 domaćina i na njoj smo izabrali organe Kluba – savet i sud časti, a za prvog predsednika Milana Šijačkog. Posao oko registracije nije bio nimalo lak, ali u pomoć nam je pritekla gospođa Zora Plavšić, kojoj smo i danas puno zahvalni.

Prema rečima Silbaškog, na samom početku se članarina plaćala u grožđu, a uz pomoć ZZ "Grozđ", koje su se Banoštorci, kaže sa setom, "tako olako odrekli".

- Pravili smo i naše vino, kupili burad i počeli sa predstavljanjem na raznim televizijama, u listovima i časopisima. Mogu da se pohvalim, bez lažne skromnosti, da smo u prvim emisijama serije "Put vina" baš bili mi zastupljeni, kao jedan mali klub, sa malim zasadima, iz jednog anonimnog sela sa severnih padina Fruške gore. Tako je bilo onda. Danas klub broji 17 članova, pošto su neki otišli, jer nisu videli sebe u čitavoj priči, neki iz zavisti, ali i, nažalost, božjom voljom. Napu-

stili su nas zauvek Stevara, deda Jova Milanov, deda Tole, Miša Rakić... – sa nostalgijom priča Pera Silbaški.

I mada se broj članova banoštorskog kluba "Sveti Trifun" smanjio, njih sedamnaest danas poseduju pet do deset puta više čokoti nego 2003, imaju sedam registrovanih porodičnih vinarija. Kada se tome pridodaju i mali podrumi, jasno je zašto "mali Banoštore" na vinskoj karti fruškogorskoj danas zauzima važno mesto.

Ipak, ostaje žal za zajedničkim podrumom, za čiju izgradnju su spremili i projekat, ali nije bilo dovoljno sredstava da se želja pretoči u stvarnost. Ako onda i nije bilo mogućnosti, danas pojedini vlasnici vinarija dosta ulažu u razvoj vinskog turizma, u tzv. etno i ruralni turizam. U tome im naruku idu nastojanja na novou opštine, Mesne zajednice i drugih udruženja u selu, posebno onih ženskih. Uostalom, ovo malo podunavsko mesto se odavno pročulo po manifestaciji "Banoštorski dani grožđa", koja je jesenas održana po šesnaesti put. O brojnim priznanjima za kvalitet vina da se i ne govori.

D. Poznanović

Sadašnji i raniji predsednici: Pera Silbaški, Jovan Stojković i Milan Šijački

Bazar vina u Beočinu

U susret Svetom Trifunu, zaštitniku vinogradara i vinara, Kulturni centar opštine Beočin već četvrti put zaredom organizuje privrednu, turističku i kulturno-zabavnu manifestaciju pod nazivom "Bazar vina, rukotvorina i tamburice". Na ovoj priredbi, 12. februara, učestvovali su najčuveniji proizvođači vina iz Banoštora, Čerevića, Beočina i Beočin sela, dok su

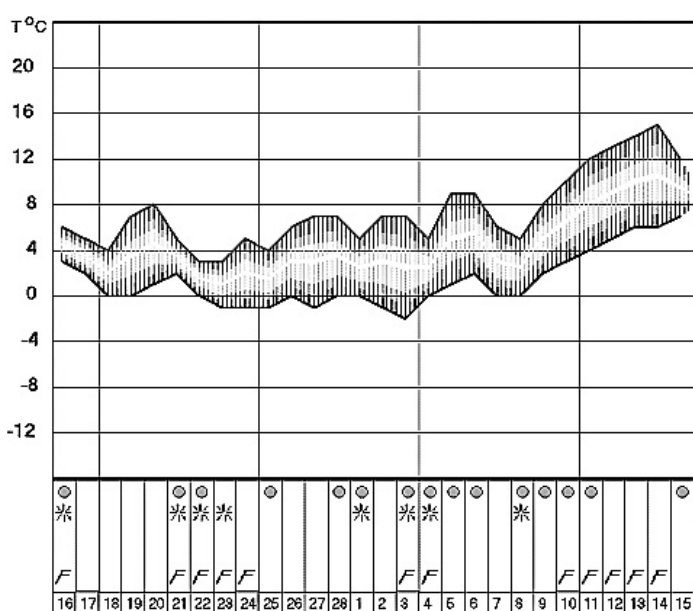

sremačke rukotvorine i đakonije predstavile članice udruženja žena "Jana" i "Majkina radionica" iz Banoštora, "Gorska ruža" i

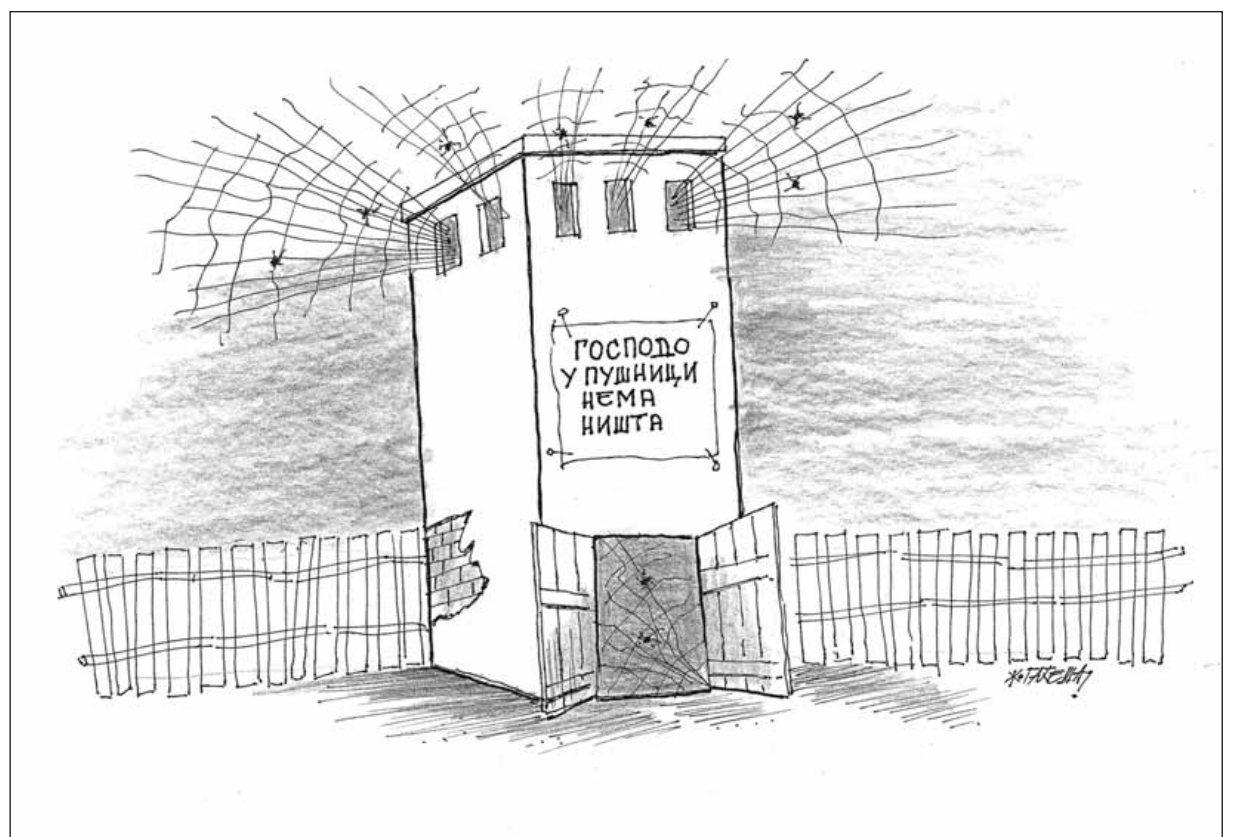
"Miroškine rukotvorine" iz Račovca, "Moje selance" iz Čerevića. Bilo je tu i nekoliko samostalnih autora slika, nakita, suvenira i drugih umetničkih i zanatskih predmeta.

Po prvi put, u programu su učestvovali članovi više sekcija Kulturno-umetničkog društva "Brile" iz Beočina. Zapravo, čitava manifestacija je i započela narodnim igrama iz Srema, u izvođenju folklornog ansambla i tamburaškog orkestra pod rukovodstvom Baneta Rakića.

Prognoza vremena do 15. marta

☉ ГРМЉАВИНА ☉ КИША ☉ МАГЛА ☉ СНЕГ ☉ ВЕТАР – МАКСИМАЛНА ТЕМП. – МИНИМАЛНА ТЕМП.

Promet roba na Produktnoj berzi

od 11. do 14. februara 2013. godine

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Pad cene pšenice
- Pad cena kukuruza
- Pad cena žitarica i uljarica na svetskim berzama

Cene svih roba iz sektora primarnog agrara su u padu. Posle kratkotrajnog i očekivanog rasta cena na samom početku godine, u februaru mesecu usledio je ipak neočekivano veliki pad. Cene najzastupljenijih berzanskih roba u protekloj nedelji našle su se na ovosezonskom minimumu. U takvim okolnostima svi tržišni akteri su veoma oprezni što za posledicu ima i manji od očekivanog prometa. U nedelji za nama količinski obim prometa na „Produktnoj berzi“ u Noviom Sadu je iznosio 548,38 tona robe ili za 28,13% manje nego prethodne nedelje, dok je finansijska vrednost prometa u vrednosti od 17.028.478 dinara manja od upoređujućeg podatka iz prethodne nedelje za 29,97%.

Pšenica je svoj cenovni „hod po mukama“ završila na kraju nedelje na nivou od 25,80 din/kg bez PDV. Ponude ove robe poslednjeg prošlonedeljnog dana su bile i ispod navedene cene, ali tražnja očekuje dalji pad i ne odgovara na kandidovane ponude. Prosečna cena pšenice iznosila je 28,01 din/kg (25,93 bez PDV). To je za 2,14% manja cena nego prethodne nedelje. Neke procene govore da će se narednih nedelja ipak znatnije otvoriti svetsko izvozno tržište, što bi moglo da utiče na rast cene pšenice na međunarodnom tržištu. Na najvećoj svetskoj robnoj berzi u Čikagu, trenutno je cena na sedmomesečnom minimumu.

Minimalna cena kukuruza roda 2012. godine u ovom trenutku iznosi 22,50 din/kg bez PDV, što je cena iz poslednje zaključenog kupoprodajnog ugovora u prethodnoj nedelji. Prosečna cena trgovanja od 24,64 din/kg (22,82 bez PDV) za 2,07% je manja u odnosu na prethodnu nedelju. Pored hronične nelikvidnosti tražnje, opreznost zbog zdravstvene ispravnosti oborili su cenu kukuruza na nivo koji niko nije mogao da predvidi u vreme berbe u oktobru kada je cena ove robe iznosila čak 27,50 din/kg bez PDV. Pad cene na međunarodnim tržištima pravda se padom tražnje u sektoru proizvodnje bioetanolu i velikim očekivanjima od prinosa nove berbe. Sve pretpostavke oko novog roda su neizvesne bar toliko koliko je daleka i berba kukuruza na severnoj polulopti, tako da sve procene ovakvog tipa treba uzeti sa maksimalnom rezervom.

Sojina sačma 44% proteina se protekle nedelje prodavala po ceni 59,60 din/kg bez PDV, što je za 2,30% manja cena u odnosu na prethodnu nedelju.

Od ostalih roba svoje mesto na berzanskom tržištu su našli još mineralno đubrivo AN koje se prodavalo po 38,34 din/kg i mineralno đubrivo UREA po ceni od 44,80 din/kg.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUĐE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM
Kukuruz, rod 2012.	275	24,30-24,84	275	24,30-24,84
Pšenica, rod 2012.	600	27,43-28,08	150	27,86-28,08
Sojina sačma, min 44% (fco-kupac)	25,38	71,52	25,38	71,52
Mineralno đubrivo AN (fco-kupac)	24	38,34	24	38,34
Mineralno đubrivo UREA (odložena plaćanje 15 dana)	25	45,80	25	45,80
Mineralno đubrivo UREA	24	44,86	24	44,86
Sojina sačma, 47% proteina	100	72,60	-	-
Soja, rod 2012.	15	62,64	-	-
Stočni ječam	200	29,16	-	-

PRODEX

PRODEX je na novom osmomesečnom minimumu od 246,27 indeksnih poena, što je za 2,68

indeksnih poena manja vrednost u odnosu na poslednji dan trgovanja prethodne nedelje.

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP MART 2012.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	277.86 \$/t	272.42 \$/t	268.97 \$/t	270.22 \$/t	-
Kukuruz	279.12 \$/t	276.45 \$/t	274.08 \$/t	273.77 \$/t	-

BUDIMPEŠTA

PŠENICA	KUKURUZ
235.65 EUR/t (futures mart 12)	207.27 EUR/t (futures mart 12)

EURONEXT PARIZ

PŠENICA	KUKURUZ
242.50 EUR/t (futures mart 12)	225.00 EUR/t (futures mart 12)

Cene su pale i na evropskim berzama. U Budimpešti je fjučers na pšenicu jeftiniji za 2,7%, a na kukuruz za 6,5%. Pad cene martovskog fjučersa na pšenicu u Parizu iznosi 1,02%, a na kukuruz 1,53%.

Bilo koja vest o rastu izvoza pšenice iz SAD-a je bila više nego nadjačana padom cena na tržištima kukuruza i soje i optimističkim predviđanjima oko proizvodnje pšenice u ključnim regionima. Velik pritisak na strani ponude koji su stvorili špekulativni fondovi, uz zabrinutost oko potražnje iz sektora proizvodnje etanola i izvoza su gurali cenu kukuruza na dole. Martovski fjučers na pšenicu je u odnosu na kraj prošle nedelje jeftiniji za 2,73%, a a fjučers na kukuruz za 2,14%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno mar. 12	533.68 \$/t	525.96 \$/t	521.99 \$/t	522.87 \$/t	-
Sojina sačma mar. 12	422.40 \$/t	413.00 \$/t	410.30 \$/t	408.10 \$/t	-

Povoljni vremenski uslovi u J. Americi, odnosno očekivan rast proizvodnje soje u odnosu na prošlu godinu su doveli do pada cene na ovom tržištu. Soja sa martovskom isporukom je na čikaškoj berzi pojeftinila za 4,28%, dok je sojina sačma jeftinija za 6,74%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax:021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.rs
branimir.alivjovic@limagrain.rs
www.limagrain.rs

VOĆE OD 11.2.2013.DO 18.2.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Ananas (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	220	250	220	pad	prosečna
2	Banana (sve sorte)	Uvoz (Ekvador)	kg	110	120	110	bez promene	dobra
3	Grejpfrut (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	140	pad	dobra
4	Jabuka (Ajared)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
5	Jabuka (Delišes ruž.)	Uvoz (Italija)	kg	120	130	130	bez promene	prosečna
6	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz (Italija)	kg	120	130	130	bez promene	prosečna
7	Jabuka (Greni Smit)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
8	Jabuke (Mucu)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
9	Jabuka (ostale)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra
10	Kivi (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	140	150	150	bez promene	dobra
11	Kruška (ostale)	Uvoz (Italija)	kg	280	300	300	bez promene	prosečna
12	Lešnik (očičćen)	Domaće	kg	800	1.000	800	bez promene	dobra
13	Limun (sve sorte)	Uvoz (Španija)	kg	140	150	150	bez promene	dobra
14	Mandarina (sve sorte)	Uvoz (Španija)	kg	140	160	160	bez promene	dobra
15	Mušmula (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	slaba
16	Nar (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	220	250	250	rast	dobra
17	Orah (očičćen)	Domaće	kg	900	1.000	1.000	bez promene	dobra
18	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz (Turska)	kg	80	100	80	bez promene	dobra
19	Smokva (suva)	Uvoz (uvoz)	kg	400	500	500	-	dobra

POVRĆE OD 11.2.2013.DO 18.2.2013.

Mesto prikupljanja cena: Pančevo - zelena pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	35	40	40	rast	prosečna
2	Brokola (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	220	250	250	rast	prosečna
3	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
4	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
5	Karfiol (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	220	250	250	rast	prosečna
6	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	bez promene	prosečna
7	Krastavac (salatar)	Uvoz (Grčka)	kg	230	250	250	bez promene	slaba
8	Krompir (beli)	Domaće	kg	70	80	80	bez promene	dobra
9	Krompir (crveni)	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	dobra
10	Kupus (sve sorte)	Domaće	kg	30	40	30	bez promene	prosečna
11	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	250	300	300	bez promene	dobra
12	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	30	35	35	pad	dobra
13	Luk crni (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
14	Paprika (Babura)	Uvoz (Španija)	kg	300	350	300	bez promene	prosečna
15	Paprika (ljuta)	Uvoz (uvoz)	kg	500	550	500	bez promene	prosečna
16	Paprika (šilja)	Uvoz (uvoz)	kg	300	350	300	bez promene	prosečna
17	Paradajz (chery)	Uvoz (Italija)	kg	350	400	400	-	prosečna
18	Paradajz (sve sorte)	Uvoz (Španija)	kg	220	230	220	bez promene	prosečna
19	Pasulj (beli tetovac)	Domaće	kg	350	400	350	bez promene	dobra
20	Pasulj (beli)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra
21	Pasulj (šareni)	Domaće	kg	300	350	300	bez promene	dobra
22	Pasulj (žuti)	Domaće	kg	400	450	450	rast	slaba
23	Patlidžan (sve sorte)	Uvoz (Italija)	kg	250	300	300	bez promene	prosečna
24	Paškanat (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
25	Peršun (korenaš)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
26	Peršun (lišćar)	Domaće	veza	15	20	20	bez promene	dobra
27	Pečurke (šampinjoni)	Domaće	kg	180	200	200	bez promene	dobra
28	Praziluk (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	100	rast	prosečna
29	Rotkva (sve sorte)	Domaće	kg	50	60	60	bez promene	dobra
30	Rotkvica (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	50	pad	dobra
31	Spanać (sve sorte)	Domaće	kg	150	180	150	bez promene	dobra
32	Tikvice (sve sorte)	Uvoz (uvoz)	kg	220	250	250	bez promene	prosečna
33	Zelen (sve sorte)	Domaće	veza	50	60	50	bez promene	dobra
34	Zelena salata (sve sorte)	Domaće	komad	50	60	50	bez promene	prosečna
35	Šargarepa (sve sorte)	Domaće	kg	80	100	80	bez promene	dobra

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

Datum prikupljanja podataka: 11.2 - 18.2. 2013. god.

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25 kg	Domaće	kg	30	33	30	bez promene	prosečna

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	110	120	120	bez promene	vrlo slaba
2	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33 kg	Domaće	kg	60	70	70	bez promene	vrlo slaba

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50 kg	Domaće	kg	30	32	30	bez promene	prosečna
2	Lucerka (seno u balama)	džak 12-25 kg	Domaće	kg	30	33	30	bez promene	prosečna
3	Pšenica	džak 50 kg	Domaće	kg	30	32	32	bez promene	prosečna
4	Stočni ječam	džak 50 kg	Domaće	kg	33	35	35	bez promene	slaba

SILOS Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	23.5	25	23.5	pad	prosečna
2	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	23.7	24.5	23.7	pad	prosečna
3	Pšenica	rinfuz	Domaće	kg	26	27	26	pad	prosečna

CENE ŽIVE STOKE - 11.2 - 18.2. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena Pančevo - stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
					min	max	dom		
1	Krmače za klanje	>130 kg	sve rase	kg	150	150	150	bez promene	vrlo slaba
2	Prasad	16-25 kg	sve rase	kg	240	250	250	rast	slaba
3	Prasad	<=15 kg	sve rase	kg	250	250	250	bez promene	vrlo slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Datum prikupljanja podataka: 11.2. - 18.2. 2013. god.

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Junad	>480 kg	sve rase	210	220	220	rast	vrlo slaba
2	Krmače za klanje	>130 kg	sve rase	140	144	144	bez promene	vrlo slaba
3	Tovljenici	80-120 kg	sve rase	170	180	180	rast	prosečna

Ribolovci na oprezu, u gostiteljima manje posla

- Nema bojazni od zaražene ribe - poručuju ribolovci na Dunavu kod Starog Slankamena – Vlasnici restorana već osetili manjak u kasi

Riba bezbedna za jelo

Iz Ministarstva poljoprivrede

„Uzorkovanjem rečne ribe iz prometa nije utvrđeno prisustvo parazita, što ukazuje da se ne radi o zabrinjavajućem stepenu invazije“, poručuju iz Veterinarske inspekcije Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede povodom saopštenja Poljoprivrednog fakulteta u Novom Sadu da je otkriven parazit iz roda *Eustrongilus* koji napada rečne ribe.

„Ribu treba kupovati na mestima koja su registrovana i pod nadzorom a ne izlovljenu ribu sa nelegalnih i improvizovanih tezgi ili iz gajbica na ulici“, naglašavaju iz Uprave za veterinu.

„Savetujemo građane da prilikom kupovine rečne ribe obrate pažnju na boju, miris, i izgled ribe i da sve sumnje prijave veterinarskoj inspekciji. Ovaj parazit nije opasan ukoliko se dobro termički obradi, ubija ga niska temperatura tako da ni od smrznutih riba ne postoji bojazan“, objašnjavaju nadležni iz veterinarske inspekcije.

Kako se u saopštenju napominje, Uprava za veterinu Ministarstva poljoprivrede nadležna je za kontrolu bezbednosti hrane i veterinarska inspekcija sprovodi nadzor nad prometom izlovljene ribe koja je izložena prodaji.

Crvljiva riba u celom toku Dunava, Pronađena zaražena riba u Šapcu na Savi i slični naslovi preplavili su poslednjih dana dnevnu štampu. Tragom ovih priča, posetili smo Stari Slankamen kako bi na licu mesta, od lokalnih ribolovaca saznali kakvo je stanje na ovom delu Dunava.

- Naš teren je od beščanskog mosta do Surduka i za sve ovo vreme nije nam se desilo da upecamo zaraženu ribu, a svaki dan smo na vodi - kaže **Slavko Popović** dugogodišnji ribolovac iz Starog Slankamena i dodaje:

- Šaljem ribu svakodnevno u Inđiju na pijacu i mogu vam reći da je potražnja znatno opala od kako su

počele priče u javnosti oko parazita u ribi. Crv je, kako sam čuo, vidljiv golim okom dugačak nekoliko santimetara tako da je nemoguće ne primetiti ga kad se obrađuje riba. Stalni domaćini, odnosno nosioci, ove vrste parazita su ptice i to kormorani i čaplje koje se hrane grabljivicama - somom, smuđem, štukom i bandarom, a kojima mogu da prenesu zarazu.

Ribu treba kupovati na mestima koja su registrovana i pod nadzorom

Popović dalje navodi da se ribolovom bavi više od 15 godina i da nikada nije bilo ovakvih slučajeva. Razloga za strah nema, a smatra da je priča preuveličana.

Sa druge strane riblji restorani na ovom delu Dunava poput „Čarde kod Mike alasa“ već osete manjak u kasi.

- Primetno je smanjena potražnja za smuđom, somom i kečigom, sve više naši gosti traže tostolobik, šarana i belu ribu, a najčešće roštilj što nije uobičajeno za riblji restoran. Brinemo o ispravnosti hrane svakodnevno. Imamo pet ribara u

marini i još nigde nije pronađen parazit, a videćemo kako će biti ubuduće - kaže **Milan Kovanić**, poznatiji kao „Mika alas“.

Inače, riba zaražena crvom kod ljudi izaziva obolenje u organizmu koje se može odstraniti jedino hirurškim putem, ali do sada nije zabežen takav slučaj. Da li će tako i dalje ostati i hoće li medijska pompa drastično smanjiti potražnju za ribom, ostaje da se vidi. Za sada nema opasnosti -s lažu se ribolovci na Dunavu.

M. Balabanović

maxximalno!

Betanal[®] maxxPro[®]

- ▷ maxximalno brzo delovanje i aktivnost
- ▷ maxximalna pokrovnost lista korova i usvajanje
- ▷ maxximalna sloboda u primeni
- ▷ maxximalno bezbedan za šećernu repu

Bayer CropScience
Bayer d.o.o.
Omladinskih brigada 88b, 11070 Beograd
Tel: 011 20 70 252, Faks: 011 20 70 261

Zelena linija: 011 20 70 258
zelenalinija@bayer.com
www.bayercropscience.rs